Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ГРУДНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 23, 1955. No. 247. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПЛЯНУЄ ВІДНОВИТИ ПРЕСОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРЕЗИДЕНТ СТАВ ПО РАЗ ЧЕТВЕРТИЙ ДІДУСЕМ, БО ЙОГО НЕВІСТКА МАЄ ЧЕТВЕРТУ ДИТИНУ

Вашингтон. — З Білого Дому повідомляють, що президент Айзенгавер думає в найближчому часі відновити пресові конференції, яких не скликував від часу, коли занедужав 24 вересня на коронарну тромбозу. Особистий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті заявив журналістам, що Айзенгавер буде продовжувати відбувати пресові конференції тоді, коли почне вповні працювати за дозволом лікарів. Це має статися найближчого місяця. Одночасно Гаґерті повідомив журналістів, що Президент не буде домагатися, щоб журналісти наперед предкладали письмові запити до Білого Дому, як це було за президентури Герберта Гувера. Остання пресова конференція Айзенгавера відбулася ще 4 серпня перед виїздом на вакації до Ґеттисбурґу, а пізніше до Денверу. Одночасно повідомляють, що в родині Айзенгавера є добра новина, бо президентова невістка Барбара Айзенгавер має четверту дитину, дівчинку Мері Джейн, яка важить 7 фунтів і 2 унції. І мати і дитина почуваються дуже добре. Президент разом із дружиною відвідав свою невістку в шпиталі „Волтера Ріда" в Вашингтоні. Покищо невідомо, чи Президент поїде до південних стейтів на відпочинок, хоч ще недавно секретар Гаґерті заявляв, що Айзенгавер виїде на південь, де міг би більше фізично вправляти. Президент прийняв секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі, з яким розмовляв 30 хвилин, і державного секретаря Джана Фостера Доллеса, який впродовж 75-ох мінут реферував Айзенгаверові про конференцію НАТО в Парижі. Під час дня Президент працював над своїм посланням до американського народу, про Стан Унії. 22 грудня Президент разом із дружиною прийматиме 700 працівників Білого Дому. В цьому прийнятті беруть участь всі працівники, від кухара і покоївок починаючи, до найвищих урядовців. Кожний працівник дістане такий самий подарунок від Президента.

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ЗА ПРАЦЕЮ

Вернувшись до Вашингтону, президент Айзенгавер знову присвячує ввесь свій час державним справам.

Стівенсон веде перед у пробному голосуванні

Прінстон, Ню Джерзі. — Американський Інститут Публічної Опінії щомісяця переводить пробне голосування між американськими виборцями, щоб вияснити, які шанси мають окремі кандидати на вибір на президента. Республіканці ще не мають свого кандидата, а демократичні кандидати втішаються прихильністю такого відсотка виборців. В грудні Стівенсон дістав 51 відсоток голосів між демократичними виборцями, а в листопаді мав тільки 48 відсотків; Кіфовер — 17 (11), Гарриман — 8 (10), сен. Рассел — 6 (6), Лавші 3 (2). Між незалежними виборцями симпатії виборців поділяються в такий спосіб: Стівенсон — 40 відсотків (в листопаді — 34). Кіфовер — 21 (24), Гарриман 7 (8), Лавші 5 (4), Рейберн — 5 (7). Отже виходить що Стівенсон має між демократами більше як половину симпатиків, а між незалежними виборцями — у два рази більше як Кіфовер.

Форд по раз перший повідомляє про фінансовий стан своєї Компанії

Ню Йорк, Н. Й. — Фордова Моторова Компанія перший раз у своїй історії повідомляє громадянство про стан своїх фінансів. Сталося це у зв'язку з тим, що ця компанія по раз перший вирішила продати частину своїх акцій громадянству, бо досі всі акції були в руках родини Фордів. Згідно з цим повідомленням ця компачія продала в дев'ятьох місяцях цього року товарів на суму 4,042,600,000 долярів. Цю суму перевищує тільки Дженерал Моторс Корпорація ,яка продала товарів на суму 9,543,778,844 долярів. В цьому самому часі Фордова Компанія заробила 312,200,000 долярів, що випадає по 5.85 доляра на кожний пай, а всіх паїв має вона 53,461,470. В цілому 1955 році Форд має заробити коло 400,000,000 долярів. Прибутки Дженерал Моторс становлять в 9-ох місяцях цього року 912,887,537 долярів. Багато людей хоче купувати Фордові акції, і треба було обмежити продаж до 100 акцій для одної особи.

Кошти прожитку збільшилися на 0.1 відсотка

Вашингтон. — Статистичне Бюро департаменту праці повідомляє, що в місяці листопаді індекс коштів прожитку збільшився на 0.1 відсотка в порівнянні з місяцем жовтнем цього року і становив 115. (Індекс коштів прожитку обраховується на основі пересічних цін з 1947-1949 років, — коли він становив 100). — Індекс коштів прожитку в листопаді цього року був на 0.3 відсотка більший в порівнянні з цим самим місяцем з минулого року, але на 0.3 відсотка менший в порівнянні з жовтнем 1953 року, коли він був найвищий і виносив 115.3. Теперішній індекс є на 13 відсотків вищий в порівнянні з червнем 1950 року, це значить перед війною в Кореї. — Одночасно це саме Статистичне Бюро повідомляє, що прибутки робітників в місяці листопаді дійшли до рекордової суми, і робітник із трьома членами родини заробляє пересічно тижнево 72.85 доляра, а самостійний робітник на чисто заробляє — 65.49. Ці прибутки робітників є на 80 центів більші в порівнянні з попереднім рекордом з місяця жовтня цього року. Прибутки робітників збільшилися тому, що в жовтні збільшено платню робітників на два центи за годину праці, і тому, що збільшилося число годин праці в тижні, в яких працюють робітники. Теперішні прибутки робітників збільшилися на 4.57 до 4.67 доляра в порівнянні з листопадом 1954 року. Індекс коштів прожитку збільшився на 0.1 відсотка тому, що зросли кошти транспорту, які тепер становлять 128.5, і кошти лікарської опіки, які тепер виносять 129.8 в порівнянні з роками 1947-1949. Ціни харчів дещо зменшилися і їх індекс виносить 109.8 в порівнянні з індексом

В летунській катастрофі згинуло 17 осіб; в автовій катастрофі поранений син Стівенсона

Джексонвіл, Флорида. — Літак Східніх Летунських Ліній, який летів із Маямі до Ню Йорку, експльодував майже біля міського летовища і після того згорів, спричиняючи смерть 17-ом особам, 12-ом пасажирам і 5-ом членам залоги. Жертви цієї катастрофи були так спалені, що деяких трупів не можна було розпізнати. Ця катастрофа сталася 50 стіп від двох домів на передмісті Джексонвілу. — В Гошені, Індіяна, внаслідок автової катастрофи серйозно поранений син демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона — студент Джан Стівенсон. Поранений також студент 19-річний Джеймс Гілеґен, а два інші студенти — 19-річні Вільямс С. Норт і Вільямс С. Бойден забиті. Стівенсонів син має зломане коліно та численні рани на тілі. Катастрофу спричинив шофер тягарового авта, який їхав неправильно, вимиючи інший тягаровий віз. Студенти їхали додому на Різдвяні Свята. Адлей Стівенсон відлетів до сина літаком із Шикаґо разом із лікарем спеціялістом від костей — д-ром Джеймсом Стакой.

Пані Ф. Д. Рузвелт і 45 визначних громадян просять амнестії для комуністів

Ню Йорк, Н. Й. — 46 визначних американських громадян вислали просьбу до президента Айзенгавера, щоб він звільнив з тюрми 16 комуністів, засуджених на основі закону Смита за те, що змагали до насильної зміни демократичного американського режиму. Між цими визначними громадянами є такі особи, як дружина покійного президента Ф. Д. Рузвелта — пані Елінор Рузвелт, провідник американських соціялістів Томас Норман, який шість разів від соціялістичної партії кандидував на президента ЗДА, професор Колумбійського університету Генрі Стіл Коммаджер та інші. Вони твердять, що комуністів засуджено в розпалі „холодної війни", і звільнення їх з тюрми було б доказом того, що американці вірять у демократизм і направду бажають причинитися до скріплення миру в світі, про який так щиро турбується президент Айзенгавер.

Совєти загрозили новим „вето" у справі Японії

Об'єднані Нації. — Совєтський делеґат Аркадій Соболєв загрозив у Раді Безпеки Об'єднаних Націй, що він зголосить нове „вето", якщо буде піддана під голосування резолюція, яка поручає Генеральній Асамблеї прийняти Японію до ОН, як цілком кваліфіковану державу. Соболєв узалежнив свою згоду на таку поручальну резолюцію від прийняття резолюції в справі допущення до ОН Зовнішньої Монголії і зголосив відповідний додаток до резолюції в справі Японії. Те становище Соболєва викликало одностайний спротив всіх інших членів Ради Безпеки. — Делеґат Англії Пірсон ствердив, що ставлення на одну дошку Японії і Зовнішньої Монголії щодо кваліфікацій до ОН — це „вершок цинізму" та „велика несправедливість у відношенні до японського народу." В голосуванні над „додатком" Соболєва щодо Зовнішньої Монголії — за тим внеском голосував тільки сам один Соболєв, а всі інші 10 членів Ради Безпеки стрималися. Тоді стало ясно, що Соболєв голосуватиме проти резолюції в справі Японії і таким чином це буде четверте з черги совєтське „вето" впродовж 10-ох днів у справі допущення Японії до ОН. Щоб оминути таке видовище, англійський делеґат, який був формальним внескодавцем поручальної резолюції про Японію, взяв той внесок назад, щоб над ним узагалі не голосовано. Японський обсерватор в Об'єднаних Націях висловив вдоволення бодай з такого обороту справи, бо, мовляв, Японія дістала виразну моральну підтримку від цілого вільного світу.

Франція стурбована подіями в Альжирі

Париж. — Прем'єр Фор і члени його кабінету перервали виборчу кампанію і відбули надзвичайне засідання в справі зросту терористичної акції в Альжирі. В останніх 24-х годинах вбито 89 осіб, здебільша терористів, які згинули у збройних сутичках з військом і поліцією. Від останнього вівтірка військо і поліція переводять військову акцію проти терористичних з'єднань в горах на південь від міста Константин. Акція альжирських націоналістів-терористів має безпосередні наслідки в цілому політичному житті, бо вони розкидують масово летючки з погрозами смерти для всіх тих арабів, які не зречуться своїх становищ в автономному управлінні. Ті летючки підписані Фронтом Національного Визволення, який виступив був рішуче проти переведення на терені Альжиру виборів до французького парляменту (вони відбудуться у Франції 2-го січня ц. р.). Хоча Альжир формально, за існуючою конституцією Французької Республіки, є „інтеґральною частиною" Франції і тому в його департаментах повинні б теж відбутися вибори до центрального парляменту в Парижі, проте генеральний резидент Франції, у порозумінні з французьким урядом, відразу відкликав вибори, чи пак пересунув їх на неозначений термін, саме з уваги на напружену внутрішню ситуацію. Вона погано відбивається на відносинах у сусідньому Марокко, де ніби настав розмірний спокій у вичікуванні дальших реформ під керівництвом султана Бен Юссефа.

Комуністи розкладають західньо-німецьке робітництво

Бонн. — Офіційна західньо-німецька публікація признає, що комуністи мали в останньому часі великі успіхи в пенетрації серед західньо-німецького робітництва. Вони осягнули поважні успіхи у виборах до фабричних комітетів і різні факти вказують на те, що за вказівками з Москви східньо - німецькі комуністи повели плянову й вперту кампанію, якою ціллю є дістати більшість передусім у важкому західньо-німецькому промислі. Це створило б дуже небезпечну ситуацію для економіки й політики Німецької Федеративної Республіки. В згаданому офіційному повідомленні говориться про те, що на терені західньо-німецьких фабрик діють 1,700 активних комуністичних клітин, а коло 600 фабричних комуністичних газеток ширять серед робітництва баламуцтво. Свою акцію комуністи ведуть головно шляхом запрошування до Східньої Німеччини робітничих прогулянок з Західньої Німеччини, де вгощають їх і розпропаґандовують в дусі нібито всенімецької єдности, яка неможлива при нинішній політиці уряду Аденуера, — і шляхом масової комуністичної літератури. Цікаво, що західньо-німецьке робітництво піддається тій комуністичній пропаґанді, не вважаючи на ноторійно відомі рабовласницькі відносини в Східній Німеччині і на постійний приплив втікачів із Східньої Німеччини.

Хрущов і Булґанін вернулися до Москви з подорожі по Азії

Москва. — Хрущов і Булґанін вернулись в середу 21-го грудня з своєї одномісячної подорожі по Індії, Бірмі і Афґаністані й зараз на летовищі висловили нові бундючні промови. Вони заявили, що відтепер Індія, Бірма і Афґаністан — це їхні „приятелі і союзники", на яких вони можуть рахувати. Булґанін признав, що його промови та „особливо товариша Хрущова" викликали не тільки „бурхливу апробату збоку наших приятелів, але також бурхливі закиди збоку реакційної преси і деяких відомих західніх політиків, особливо в Англії". Але, мовляв, все те, що було там (в Індії, Бірмі і Афґаністані) сказане, було правильно, бо торкалося колоніялізму, проти якого Совєти будуть надалі боротися. Булґаніна й Хрущова вітали на засніженому московському летовищі Молотов, Лазар Каґановіч, Маленков, Первухін, Сабуров, Суслов і Кіріченко. Призначене на п'ятницю 23-го грудня відкриття сесії Верховного Совєта — відложено до понеділка 26 ц. м., мабуть тому, щоб Хрущов і Булґанін могли краще познайомитися з бюджетовим прелімінарем, що буде предложений до „затвердження", та щоб могли приготовити собі звідомлення про свою подорож по півдні Азії.

ПЕРЕМИРНА КОМІСІЯ ОН ГОСТРО ОСУДЖУЄ ІЗРАЇЛЬ

Об'єднані Нації. — Ізраїль допустився своїм збройним наїздом на артилерійські позиції на території Сирії в дні 11 грудня ц. р. — „свідомого нарушення" перемир'я, що від 6-ти років існує поміж Ізраїлем і його арабськими сусідами, — ствердже в своєму писаному рапорті до Об'єднаних Націй канадійський генерал Бирнс, голова Перемирної Комісії Об'єднаних Націй для береження спокою на території колишньої Палестини. Ізраїль, кажеться у тому звідомленні, раз-у-раз допускається таких актів відплати на попередні провокації збоку арабів, проте ті відплатні акції не стоять в ніякій пропорції до арабських зачіпок. Тому вони викликують велике огірчення і коли будуть продовжуватися — грозять вибухом війни. У військовому наїзді Ізраїлю на Сирію в дні 11 грудня згинуло 56 сирійських і 6 ізраїльських вояків. Генерал Бирнс змальовує загальну ізраїльсько-арабську ситуацію дуже темними красками. Він ствердже, що наслідком постійного порушування перемир'я обома сторонами — напруження щораз зростає і що в тій атмосфері „практично спаралізовані" можливості Перемирної Комісії мирно полагоджувати інциденти. Коли Ізраїль пояснює останню свою протисирійську військову акцію фактом, що сирійські араби постійно перешкаджали ізраїльським рибалкам у риболовлі, то водночас сирійські араби огірчені, що вони фактично позбавлені зовсім права риболовлі в Галилейському озері. Внаслідку, до Перемирної Комісії вплинули сотні скарг з обох сторін — 568 сирійських і 401 сирійських, на день 9 грудня, — але та Комісія не має ніякої можливости ствердживати, хто в кожному такому випадку почав перший стріляти. До зросту напруження причинився факт, що від двох років не можна перевезти виміни полонених, що їх мають Ізраїль і Сирія. Звідомлення ген. Бирнса, схоплене в обширних 34 точках, надзвичайно докладне, повне різних деталів, водночас подає характеристику загальних відносин й робить висновок, що продовжування теперішньої практики Ізраїлем доведе до „ворожих дій на повну міру." Звідомлення генерала Бирнса має стати підставою для вирішення Радою Безпеки ОН формальної скарги збоку Сирії проти Ізраїлю за наїзд з 11 грудня ц. р., при чому Сирія домагається господарських санкцій проти Ізраїлю у постаті припинення Ізраїлеві всякої дальшої економічної допомоги, яка, мовляв, тільки скріплює Ізраїль в його аґресивности. З свого боку ізраїльська делеґація в ОН переслала всім членам ОН фотокопію приказу сирійської армії, знайденого буцім-то у полонених сирійських вояків, — в якому говориться про обстрілювання ізраїльських човнів на Галилейському острові. Сирія рішуче заперечує, наче б колинебудь видано такий приказ. Ще одно засідання Ради Безпеки в цій справі скликано на четвер 22-го грудня ц. р.

В Йорданії настав спокій

Амман. — Король Гуссейн заприсягнув новий уряд Ібрагіма Гашіма, який прийшов на зміну урядові Газгага Магалі, що під натиском бурхливих вуличних заворушень зрікся після 4-денного урядування. Новий прем'єр був уже раніше прем'єром, а в його уряді засідають ще два колишні прем'єри, колишні сенатори й посли. У проголошенні нового уряду підкреслюється, що той уряд має за завдання тільки перевести нові парляментарські вибори і вдержати на той час лад в країні, тому він не має компетенцій підписувати будьякі нові міжнародні договори. Таким чином новий йорданський уряд заперечив, наче б Йорданія мала тепер приступити до т. зв. Баґдадського пакту, який своїм вістрям звертається проти Совєтів, але викликав гостру опозицію збоку Єгипту, завистного за своє керівне становище в цілому арабському світі. Єгипет і Савді Арабія запропонували Йорданії ту саму допомогу, що її мала дати Англія, щоб зупинити Йорданію від приступлення до Баґдадського пакту. Найбільш ворожі до того пакту є настрої між арабськими втікачами з Палестини, які в числі кількасот тисяч перебувають в Йорданії, бо вони лякаються, що Баґдадський пакт відсуває арабський спір та висуває вперед небезпеку, яка грозить від Совєтів.

Стан облоги в Бразилії продовжено ще на тридцять днів

Ріо де Жанейро. — Стан облоги, що його введено в Бразилії 24 листопада ц. р. на протяг тридцять днів, продовжено постановою бразилійського конґресу ще на дальших тридцять днів. Метою проголошення стану облоги було забезпечити перейняття президентського посту новообраним президентом Хусцеліно Кубічеком і віцепрезидентом Ґуляртом. Проголошено цей стан, хоч у Бразилії панує повний спокій і немає ніяких познак якихось заворушень чи приготувань до державного перевороту. Домагався проголошення декрету про стан облоги діючий президент Рамос і деякі з командантів армії і це вони вимогли, щоб декрет був затверджений бразилійським конґресом.

В АМЕРИЦІ

● **Крайовий Інститут** Ручного Кравецтва в Шикаґо закликає молодь вчитися цього ремесла, бо в цій країні відчувається великий брак кравців.

● **Генеральний поштмайстер** Артур Е. Соммерфілд повідомляє, що поштові працівники, щоб доручити всі поштові посилки ще перед Різдвяними Святами, розноситимуть пошту по домах два рази денно.

● **22 грудня** 153,000 членів, зорганізованих в 400 масонських льожах в Ню Йорку, мають віддати по пів літри крови для Американського Червоного Хреста. Управи льож закликають своїх членів у віці до 60 років дати кров для хворих людей.

● **Кінова зірка Ріта Гейворт** прибула з Парижу до ЗДА, бо тут має судовий процес із фільмовою студією за зламання контракту. Свої діти, 11-річну Ребеку Веллес і 5-річну Ясмін, вона залишила в Алі Хана в Парижі, який є одним із її чотирьох розведених чоловіків.

● **Республіканський сенатор** Вільям Е. Дженнер твердить, що американський представник в ОН Генрі Кебот Ладж завинив у тому, що до Ради Безпеки ОН не вибрано на члена представника Філіппін. Дженнер заявляє, що Ладж „хотів би зробити ЗДА провінцією якогось міжнародного уряду ОН", і домагається слідства в Конґресі у його справі.

● **У Бразилії** знайшли напівдорогоцінний камінь аквамарину, який важить 134 фунти. Це — найбільший у світі такого роду камінь. Його вартість оцінюють на 400,000 долярів.

● **Американська Армія** має готовий прилад, яким впродовж 30-ох хвилин можна очистити воду від радіоактивности. Цим приладом можна також впродовж одної години очистити 3,000 ґалонів найбільш занечищеної води. Обслуговує цей прилад лише одна особа.

● **73-річний емеритований** інженер, атеїст Френк С .Гюз із Міннеаполісу, вніс домагання до Федерального Окружного Суду в Вашинґтоні, щоб цей суд визнав за незаконне виплачування державних платень військовим капелянам. Суд відкинув його просьбу, вважаючи, що затруджування військових капелянів не порушує Конституції ЗДА.

● **Статистичне Бюро** департаменту праці в Оттаві повідомляє, що від жовтня до листопада число безробітних в Канаді трохи збільшилося, але воно є менше в порівнянні з тим самим часом у попередніх роках.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ НА КОРЕЇ ГОТУЮТЬСЯ ДО РІЗДВА

Хоч і далеко від дому, американські вояки на Кореї зустрічатимуть цього року Різдво згідно з американськими традиціями і звичаями.

В СВІТІ

● **Мендес - Франс**, який бореться тепер у Франції за перемогу в парляментських виборах, що відбудуться 2 січня 1956 р., щоб вернутися на пост прем'єра, запевняв у своїй промові, що СССР не загрожує Заходові своєю акцією в Азії з погляду військової ситуації, а тільки суперничає з Заходом щодо з'єднання собі країв — грішми.

● **Хозе Маза**, президент останньої Генеральної Асамблеї ОН, нарікав перед журналістами на численні прийняття в палаці ОН, які, мовляв, зводяться до того, що раз-у-раз треба пити ті самі напої й їсти ті самі закуски, а тривають вони так коротко, що не вистачає часу на довірочні політичні розмови. Він волів би, щоб тих прийнять було менше, але щоб вони були кращі й тривали довше.

● **З Нової Зеляндії** чотири літаки в безперервному леті перелетіли Тихий океан і Південний Льодовий океан, зробивши 2,400 миль і приземлившись на вкритому льодом обширі, званому Малою Америкою. При цій нагоді пригадують, що адмірал Бирд перший перелетів над Південним бігуном у 1929 році, а потім 6 американських військових літаків зробили майже ту саму дорогу в 1947 році, злетівши з літаконосця.

● **В Юґославії** евакуйовано 3,000 осіб з містечка Косовска Мітровіца, залитого повінню.

● **Молотов** влаштував у Москві прийняття для репрезентантів тих держав, які недавно прийнято до Об'єднаних Націй. Сидячи поруч італійського амбасадора Маріо ді Стефано, Молотов завів із ним розмову на тему Мальти, бідкаючись, що той середземноморський острів виконує неґідну ролю англійської морської фортеці. Ціль цієї розмови аж надто ясна: нацькувати Італію проти Заходу взагалі, Англії зокрема.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА АНГЛОМОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Навряд чи в нашій політичній акції є яка інша проблема, яка заслуговувала б на таку увагу й турботи, як справа української англомовної інформації. Це бо — поширювання правди про Україну, отже наше головне завдання, головний засіб нашої допомоги визвольним змаганням українського народу і рівночасно наш головний вклад у боротьбу вільного світу проти комуно-московської загрози. З чистим сумлінням і оправданим переконанням можна твердити, що це — наша найбільш пекуча і рівночасно найбільш наболіла політична проблема.

На іншому місці в цьому числі друкуємо інформаційний коментар про заповіджений „документальний" телевізійний фільм про „Червону Примару" — Росію. Це — не одинокий ,далеко не перший і не останній приклад плутанини добрих інтенцій з невіглаством, правди і фактів з пропагандою і — головно — непоінформованістю.

Це — тільки один фрагмент з цілости, якої не списати й на воловій шкірі. Другий такий приклад надрукуємо в завтрішньому числі про книжку „Летс рід ебавт Рашія", що появилась у 1950-му році в двох частинах. Автором першої частини є д-р Шаповалов, а другої — Воррен Волш, професор російської історії в Сиракюзькому університеті. Багато таких і подібних прикладів знайшов би читач, переглядаючи річник „Свободи", і з безліччю таких прикладів зустрічається кожний з нас щодня в пресі, літературі, телевізії, радіо, кіні. Справа дійсно пекуча й наболіла.

Ми можемо шукати і знаходити багато причин такого невідрадного стану, можемо шукати й знаходити багато винуватців чи відповідальних за цей стан, але все ж таки повинні в першу чергу подивитись на наш власний портрет у цьому кривому дзеркалі і перевести свій „іспит совісти".

Почнімо з того, що ми в цій ділянці зробили і що робимо. Зробили, без сумніву, багато, коли мова про наші суб'єктивні можливості, але зробили відносно мало, коли мова про наш потенціял, і дуже мало, коли мова про потреби. Не будемо на цьому місці писати історії нашої англомовної інформації. Згадаймо тільки піонерську працю Українського Народного Союзу, зокрема його останніх десять англомовних книг, видання яких в наступному році, дасть Бог, завершить двотомова Енциклопедія Українознавства англійською мовою. Перший том цієї монументальної праці вже переходить останню, уніфікаційну редакцію і в березні має піти до друку. Ці, як і попередні видання УНСоюзу, що появилися величезним вкладом грошей і труду, це, без сумніву, база і перелім в англомовному світі.

Поважним вкладом у ту саму ділянку є протягом десяти років „Український Квартальник" та інші періодичні й неперіодичні видання Українського Конгресового Комітету. Велику вартість мають також періодичні або принагідні видання інших організацій, як і наші організаційні та індивідуальні інформаційні акції, хоч про них менше говориться та пишеться. Знаємо осіб, напр., одну молоду людину в Ню Йорку, яка велику частину свого заробітку видає на закуп наших англомовних видань, щоб їх, разом із своїми супровідними листами, розсилати дослівно по всьому англомовному світі, де тільки добачить більшу прогалину в поінформованості про Україну.

Усе це праця, для якої немає досить сильних слів признання. Але вона все ж таки є лише брининням комара серед гуку джмелів. Як же трагічно виглядає ця справа тепер, коли приходиться думати про реформу англомовної інформації УККомітету не тільки під кутом нових потреб, але й під кутом „ощадностей"! Саме англомовна інформація є останньою, в якій можна було б думати про „ощадність". Але загляньмо в касу Народного Фонду і спитаймо себе, чи ми вже вислали свій національний даток, і тоді матимемо відповідь та вияснення на запит, хто в першу чергу відповідальний за те, що сьогодні все ще існує така страшна плутанина в американській публіці щодо правди про Україну та її змагання.

Інше діло, що й в самій інформації ми часто самі плутаємось ,як діти, всілякими дрібненькими справами, і, замість думати про справжню інформацію та її потреби, морочимо собі голову та витрачаємо час на дебати повні то самохвальби, то особистих пересудів, що не дозволяє УККомітетові зробити одного поважнішого кроку вперед. Але з цими речами можна дати собі остаточно раду, якщо не треба буде рахувати центи в касі Народного Фонду і якщо наші претенсії щодо самої інформації підтримаємо новими тисячами долярів. Тоді теж так дуже потрібне наше інформаційне бюро у Вашингтоні перестане бути проблемою, і ми зможемо з відповідним успіхом протиставитись всіляким „червоним примарам".

НАТИСК НА АЙКА

1955-ий рік наближається до кінця і з кожним днем голосніше пригадує про себе наступний рік — рік виборів президента З'єдинених Держав. З кожним днем блідне дата 24 вересня цього року, коли вся наша країна і весь вільний світ стрепенулись на вістку про тажке занедужання Д. Д. Айзенгавера. Слава Всевишньому — недуга минулася і цьогорічні Різдвяні свята Президент проведе вже з своєю родиною у Білому Домі. Останнє лікарське повідомлення втримане в найбільш оптимістичному дусі. Про стан здоров'я Президента найкраще свідчить те, що славетний спеціяліст сердечних недуг, радить своєму пацієнтові не цуратися й улюбленого його спорту, ґольфу, для скріплення функцій серця. І тому всі ті, хто перед цією недугою бажав собі повторної кандидатури Д. Д. Айзенгавера у президентських виборах 1956 року, тепер знову голосно доводить це своє бажання до відома „Айкові".

„Айк! Ставай ще раз!" — з таким закликом звертаються до Президента мільйони, розсіяні по всьому світі. „Як стоїть справа із здоров'ям Президента? Чи зможе він виконувати збільшені обов'язки в Білому Домі?" — так почав свою першорядну статтю Вільям Гард, що її на першому місці приніс „Рідерс Дайджест" за січень 1956 року. Він, точка за точкою, збиває всі сумніви й застереження, які виринають у скептиків у зв'язку з недавньою недугою Президента та його віком, і наводить факти, що Д. Д. Айзенгавер може і повинен знову кандидувати і знову президентувати. Це такі цікаві арґументи, що — з уваги на цю найактуальнішу тепер в Америці тему — варто навести бодай найважливі з них.

Не є правдою, начебто така серцева атака, яку перейшов Президент, засуджувала його на бездіяльність. Навпаки, д-р Артур М. Мастер, з шпиталю Мавнт Сайнай у Ню Йорку, перевівши обслідування 500 випадків щасливо перебутої такої серцевої атаки, ствердив у фаховому медичному журналі буквально, що „не треба забороняти таким пацієнтам працювати, бо їхньому дальшому життю праця не пошкодить". В американському публічному житті активну участь бере цілий ряд загальновідомих політичних і державних діячів, які перейшли ту саму недугу: член Найвищого Суду Шерман Мінтон, секретар торгівлі Сінклер Викс ,конгресмен Деніел Рід (має 80 років), нарешті лідер сенатської більшости, Линдон Джансон, який навіть „хвалить" ту атаку, що, мовляв, не відібравши йому сил до дальшої праці, спонукала звертати більшу увагу на відпочинок. Недуга серця не залежить також від перебування на високому державному становищі: артисти й купці, фізичні робітники й інтелектуали, бідні й багаті однаково хворіють на неї.

Президент ЗДА, при всіх своїх величезних обов'язках, не виконує аж такої праці, що виставляла б на небезпеку занедужання. З попередніх 33-х президентів ЗДА не один мусів приймати рішення, які вимагали величезної напруги нервів і сили волі, ось хоч би Линколн, який, не злякавшись первісної перемоги південних збройних сил у 1861 році, впродовж чотирьох років вів криваву громадянську війну в ім'я волі людини і єдности країни, — і помер від скритовбивчої руки фанатика, а не від якоїсь недуги. З чотирьох президентів, що померли під час урядування, ніхто не потерпів через перевантаженість працею. Два колишні президенти ще живуть: 71-річний Гаррі Труман, який мусів приймати негайні й далекосяжні історичні рішення (скинення на Японію першої атомової бомби, здвигнення в Европі бар'єру проти комунізму й збройна оборона Південної Кореї), не втратив нічого з свого давнішого політичного темпераменту, так само 81-річний Герберт Гувер має ще силу й охоту працювати денно по кільканадцять годин, як 40-кількалітній мужчина. Щождо самих обов'язків президента ЗДА, то Д. Д. Айзенгавер, знаменитий організатор, створив таку сітку референтів і помічників, що тепер ні одна справа не приходить на його стіл без попереднього проаналізування фахівцями. Ця добре функціонуюча машина, до якої між іншим належать три колишні губернатори, один колишній сенатор, професійний економіст ,знаменитий банкір і три першорядні промисловці, — надзвичайно облегшує працю Президентові, тим паче, що цілу низку другорядних і третьорядних справ він передав для вирішування нижчим органам влади (як ось, напр., справи надбережної охоронної служби, чи затверджування плянів у будь-якій державній посілості в різних стейтах). Звичайно, Президент не може спекатись великої частини своїх репрезентаційних функцій, але ж не мусить він також виголошувати впродовж двох років 245 промов, як це зробив в рр. 1953-54, масово роздавати свої автографи (від часу інавгурації Президент підписався 4,417 разів для колекціонерів підписів) і стискати руку „ордам відвідувачів", між якими, напр., був і такий чоловік, що 40 років тому поставив собі за пункт амбіції стиснути руку кожному новому президентові ЗДА.

В. Гард наводить докази, що Д. Д. Айзенгавер є „кандидатом усіх американців". Його кандидатуру підтримують однаково член республіканської правиці, лідер конґресової меншости Джозеф Мартін і колишній кандидат на президента від Проґресивної партії Генрі Воллес. Інститут Галуппа твердить, що за Айзенгавера голосували б 89% республіканців, 61% незалежних виборців і 28% демократів. Гасло „мир і добробут" так само переконує сірого американського виборця, прихильника Д. Д. Айзенгавера, як інших переконує свідомість, що його ім'я стало символом об'єднаного фронту американців і відповідального лідерства вільного світу.

Таких статтей, як оце коротко зреферована, щораз більше в американській пресі, включно з такими поважними журналами ,як „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт", „Нюзвік", чи великі родинні журнали. Всі вони роблять певний моральний натиск на Президента, щоб він знову кандидував. Те саме робить керівництво Республіканської партії, свідоме того, що від цієї кандидатури чи не вирішньою мірою залежить збереження режиму в руках цієї партії. Але, чуємо, іншу думку має дружина Президента і його найближча родина, як не бракує теж інших протилежних голосів та порад. Проте, кінцеве рішення належатиме самому „Айкові" і саме це рішення є головною і нервуючою невідомою внутрішньої американської політики.

Л. Квестор.

„МАТУШКА" РОСІЯ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Радіо-телевізійна станція ЕнБіСі робила первісний перегляд телефільму „Червона Примара", що має бути показаний 27 грудня ц. р. від год. 9:30 до 10:30 вечора.

Фільм охоплює історію Росії від 1905 року до смерти Сталіна. Зроблено його незвичайно: зліплено в одне документальні фільми, розшукані в кількох країнах, і трохи кадрів із совєтських фільмів. Отже, звичайні, часто аматорські фільми стулено докупи з совєтськими інсценізаціями, де на фільми витрачалось величезні гроші і використовувались найкращі таланти. Тому, як і в житті, совєтська інсценізація виграє на силі.

Важко судити, що саме продюсер (Г. Саломон) узяв із позбираних фільмів, бо не знати, що він мав у руках. З'єднав він фільм експресіоністично ,з великими перескоками в часі і просторі, так що звичайна американська публіка нічого з того миготіння кінських і людських ніг зрозуміти, мабуть, не зможе.

Пояснити все, повести думку глядача має коментатор, вірніше написаний і синхронізований з фільмом скрипт. Коментатор читає його дуже добре, стримано, підкреслюючи лише де-не-де найбільш зворушливі місця ,від чого враження тільки глибшає.

І це дуже шкода, бо фільм навряд чи можна назвати здоровим у його основних наставленнях. Не знати, чи спонзори цього фільму будуть продавати мило чи бальони — але нема сумніву, що одночасно глядачам буде продана ота, вже традиційна концепція американських інтелектуалістів: таємничий російський нарід, що так дуже любить волю і водночас так слухняно скоряється кожному деспотові. Цей нарід буде вмирати з голоду, страждати в сибірських руднях, битися на фронтах з чистої любови до матушки Росії.

В цьому саме і слабість фільму. Не показано поразок совєтів на внутрішньому і зовнішньому фронтах. Є колективізація ,але куркуль тільки пасивно йде кудись з клунком у руках. Нема того, як селяни стріляли партійців, нема такого характеристичного на час колективізації обріза, од кулі якого падав не один гепеушник та активіст. Нема фактичної поразки совєтів у війні з Фінляндією, — напевно фінни мають фільми з заморожених червоноармійців, що горами лежали по дорогах і лісах Фінляндії. Нема панічного відступу червоної армії перед німцями протягом двох перших років війни.

А головне — зовсім нема Америки. Про неї згадується тільки раз — при показі невдалої інтервенції в Сибіру і підтримки руху Колчака. Показано голод 1921 року — і виходить, що то совєти самі перемогли те страшне лихо. І не показано, яку силу хліба кинула Америка через АРА на поміч голодуючим. А напевно ж в Гуверівській бібліотеці можна знайти, якщо не фільми, то бодай знімки з того часу.

Так само виходить, що Совєти самі виграли війну: нема тих численних автомобільних колон, що безупинно підвозили зброю та харчі з Америки дорогою Тегеран — Москва. Не показано кораблів, що під американським прапором, виминаючи німецькі міни, везли зброю і харчі до Мурманську.

Як у фільмі нема Америки, а є тільки могутня Росія, так нема і неросійських підсовєтських народів. Правда, в коментарі старанно обминається всяку можливість образити когось, і навіть раз у коментарі згадано, про „колишні обіцянки Совєтів для „майноритіс", але далі панує „матушка Рассея" навіть з цитатами з Пушкіна. Отже, знову замазано вразливе місце, в яке її найболючіше можна вдарити і яке Совєти охороняють мітом про „єдиний совєтський народ". А коментатор іде далі. Скрипт не тільки підтримує міт про монолітність Совєтів, а ще й називає цей нібито монолітний народ — російським народом ,надаючи таким чином ще більш шовіністичного забарвлення, ніж самі Совєти, що при всьому їх нахабстві не сміють назвати підсовєтські народи російським народом.

Під час війни діяла совєтська „союзна" пропаґанда. Тепер проти неї активно борються. Але старі концепції засіли глибоко в голові, і, як видно з фільму „Червона Примара" — навіть, коли люди хочуть показати жахи совєтської системи, вони все таки ще є в полоні старої концепції і не можуть спромогтись на оригінальний підхід.

Щоб виправдати шкоду від цього фільму, ЕнБіСі мусіло б тепер хіба показати такі самі фільми про Україну (може тут можна було б використати той фільм з часів війни, що його Деслав знайшов у Швайцарії? Напевно працівники УНРРА, що були на Україні в 1946 році, мають якісь фільми і змімки), а також Грузію і підсовєтську Азію.

Досі американці діяли за принципом: „Ходімо до росіян, нехай вони навчать нас, як їх краще побити". І „експерти-росіяни" нарадили так, що Америка дуже далеко посунулась до ями, в яку її хотіла б штовхнути Москва. Українців не дуже хтось хоче слухати, але це не значить, що ми не повинні добитись того, щоб середній американець, отой, що працює поруч з нами на фабриці, в бюрі, чи вчиться в університеті, не був спантеличений цим, зробленим у найкращій вірі, але на старий копил, фільмом.

Юрій Таркович

ЧИ ЗВОРОТ МОСКВИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ?

Улітї 1917 р. Ленін заохочував відосередні рухи в царській імперії, які прямували до визволення поневолених народів. Він спритно використовував ці прагнення народів, але після завоювання країн, які щойно визволилися з царського самодержав'я, навіть не збирався дати цим народам, в тому числі й українському, справжню незалежність. Натомість Москва почала створювати нібито незалежні „совєтські соціялістичні республіки" для кожного з неросійських народів. А коли в Кремлі вирішили, що й такої самостійности забагато, то силою з'єднали всі національні республіки в Союзі Совєтських Соціялістичних Республік, де вся влада зосереджена в руках кремлівських єдинонеділимців.

І від того часу в національній політиці Кремлю чергуються наступи з відступами, ордени з розстрілами, залежно від тиску поодиноких народів всередині СССР і з огляду на міжнародну ситуацію. Під час останньої війни обіцяли українському народові все, навіть ліквідацію колгоспів. Та вже в 1946 році, коли сяк-так устабілізувалися внутрішні відносини в Совєтах, в Кремлі дуже голосно заговорили про „єдину совєтську націю", посилили русифікацію і нагінку на „буржуазних націоналістів". Так було аж донедавна.

Знову заговорили про „самостійність" українського народу минулого року, і то якраз тоді, коли в Києві розстріляли „буржуазного націоналіста" Охримовича і коли Захід почав виявляти чимраз більше зацікавлення совєтською тюрмою народів. Восени цього року, знову таки під тиском нашого народу, внаслідок діяльности еміґрації і напружених міжнародних відносин, заговорили ще про більш пекуче питання — про російський великодержавний шовінізм, про який не було згадки вже понад 10 років. В журналі „Партійная Жизнь" за жовтень 1955 р. читаємо в передовій статті: „Партія (комуністична) ставить собі за мету повністю перемогти прояви як великодержавного шовінізму, так і місцевого націоналізму". А журнал „Молодий Комуніст" за листопад 1955 р. пише: „Комуністична партія вимагала від комуністів російської нації викриття великодержавного шовінізму". Далі там же пишеться, що потрібно зліквідувати „дрібничкову опіку" над національними республіками з боку союзних міністерств і усунути „деякі хиби в порядку плянування господарської та культурної діяльности національних республік".

Читачеві на Заході важко зрозуміти, як у нібито „самостійній" Українській ССР можуть плянувати, і взагалі втручатися в її справи міністерства з Москви. Але факт фактом лишається ,кожне рішення київського псевдоукраїнського уряду одним махом пера може змінити кожне всесоюзне міністерство з Москви. Недавно читали ми в київській „Літературній Газеті" (13. 10. 55), що міністерство культури в Москві „підмінює, обходить, а то й просто касує державні закони українського уряду".

І це тепер мало б змінитися, бодай так можна зрозуміти з партійної преси. Що за цими потягненнями Москви справді криється? Передусім — це наслідок повного банкрутства совєтської економіки в національних, тобто неросійських совєтських республіках. Це — повний провал акцій Хрущова на цілинних і перелогових землях в Казахстані. Це — надзвичайно напружена міжнародна ситуація, невдоволення в сателітних країнах, в яких дедалі вище підносить голову різного роду „тітоїзм". Але передусім українці завзято відстоюють свої національні права і ніяк не вдовольняються т. зв. незалежними, совєтськими державами, що їм „великодушно" дають кремлівські диктатори. Тиск всередині СССР такий великий, що, як подають німецькі очевидці, ще й цього року були страйки в Сибіру і південному Туркестані, зорганізовані українськими жертвами терору, що опинилися в концентраційних таборах. Таких німецьких свідчень дуже багато. І крім одного випадку, совєтська адміністрація змушена була піти на поступки. На Україні ситуація та сама. Влітї цього року були заворушення в Умані, як про це повідомляло само совєтське радіо ,а недавно дійшло до зудару з міліцією в Миколаєві над Чорним морем. Оце ж і приневолює Москву йти на поступки, враховуючи загрозливу міжнародну ситуацію. Але чи ці поступки тривалі? Чи є надія, що Кремль дасть більше волі Україні, припинить русифікацію і зменшить її економічну експлуатацію? Тяжко відповісти, але якщо тиск в Україні не зменшиться і міжнародна ситуація не відпружиться, то можна до деякої міри числитися з тим, що Кремль справді буде змушений піти на деякі тривалі поступки. З другого боку, є поважна небезпека, що коли ситуація для Кремлю покращає, то він піде шляхом ще більшого національного утиску, русифікації та господарської експлоатації. І ось тут лежить велике завдання перед всією без різниці українською еміґрацією: пояснювати вільному світові при кожній нагоді, що московський большевизм — це насправді колос на глиняних ногах, що його можна легко завалити, використовуючи вразливе і, без сумніву, найслабше місце, яким є національна проблема, а в першу чергу проблема українська.

„ВИХОВУЮТЬ" МОЛОДИХ ПИСЬМЕННИКІВ

У днях 26—30 листопада в Києві відбулася республіканська нарада молодих письменників, скликана Спілкою совєтських письменників України і центральним комітетом комсомолу. В нараді брало участь коло 200 молодих прозаїків, поетів, драматургів і критиків, а також члени літературних об'єднань підприємств, обласних та районних газет. Серед учасників наради були й представники старшого покоління письменників і (обов'язково!) російські письменники, які прибули з Москви навчати „молодих братів". Нараду відкрив Павло Тичина. З доповіддю „Молоді письменники Радянської України" виступив критик Л. Новиченко. З цієї нагоди „Радянська Україна" вийшла з передовою статтею п. з. „Дбайливо виховувати молодих літератів".

Ярослав Падох

ЗЕМЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЮ

(3)

Правно-критичний огляд т. зв. „тимчасової", чи „малої" конституції УНР дає стаття голови Товариства Українських Правників, д-ра Б. Дзеровича п. н. Закон про форму влади на Україні з 28 січня 1919 р. Ціль статті ясна: виказати шляхом правничої безсторонньої аналізи цього, ще й досі формально обов'язуючого, важливого акту, вагу правничого елементу при будові держави. Автор разглядає зміст і форму цього конституційного акту і переконливо виказує його кардинальні хиби, як з погляду техніки будови такого акту, так і його змісту. Реєстр внутрішніх суперечностей, недомовлень, пропусків, недокладностей, а то й просто помилок далеко переходить не тільки число уступів закону, але мабуть і його всього тексту. Зокрема незрозумілим назавжди залишиться для кожного правника уклад і зовнішня форма цього, з погляду теорії права, найвищого правного акту, бо акту конституційного. Немає у ньому ніякого поділу на розділи, статті, чи параграфи. Закон переплітаний заявами, подяками, протестами. І з повним правом підмічує автор, що цей законодатний продукт Трудового Конгресу нагадує радше резолюції звичайних зборів, ніж конституційний закон. Коли зважити, що цей закон схвалено після півтора року існування української влади та двох і пів місяців влади Директорії, то ледве чи можна знайти інше виправдання для такого саме його вигляду та змісту, як повне недоцінювання його авторами та тодішнім урядом України ваги правничого знання і досвіду при будові державного ладу. Хто з читачів не підпишеться під словами досвідченого правника і громадянина: „творення законів людьми, які не мають ні теоретичного, ані практичного знання, є мабуть грізніше в наслідках, ніж виконування кожного іншого звання без належної підготови".

Чергова стаття з новішої історії нашого права належить невтомному дослідникові державного будівництва та права доби наших визвольних змагань, професорові державного права УВУ, д-рові М. Стахову. В своїй розвідці п. н. „Чи повстання Директорії УНР було правне?" автор розглядає історію нашої держави та її уряду до повстання Директорії і, спираючись на широку теоретичну підбудову виказує, що влада гетьманату була встановлена всупереч конституції Української Держави і зокрема її підстави-суверенности народу і тому Директорія мала право виступати проти нього і встановити нову, леґальну владу шляхом повстання. З уваги на тему стаття є, й мусить бути, полемічна. Та хоч читач має повне право на власний погляд при оцінці тих, чи інших подій чи актів заторкнених автором, все ж мабуть погодиться з вами, що авторові статті треба віддати належне за те наполегливе досліджування нашого правничого минулого, яке то завдання лягло природним зобов'язанням на правників саме нашого покоління. Адже на 38-ому році після відновлення української держави після вікової неволі немає в нас навіть спроби зібрати разом усі правні акти тієї доби та зберегти їх для майбутности, не то що дати наукову аналізу тих актів таку важливу для науки для сучасного і наступних поколінь українських державників. Автор цих слів несміливо мріє, що саме ця група наших правників, яка об'єдналася коло обговорюваного збірника, може це виконати навіть у несприятливих еміґраційних умовинах.

Серію історичних статтей замикає огляд організованости українських правників. У статті п. н. „Організації українських правників у минулому" д-р К. Паньківський згадує важливу ролю українського правника у національному та державному відродженні нації та пригадує дещо призабуті імена провідних представників нашого правничого світу і теоретиків і практиків. Зокрема цінною є стаття своїм переліком правничих організацій від найранішої відомої нам, а саме „Правничого Кружка" при „Академічному Братстві" у львівськім університеті з 1881 року до найновіших правничих об'єднань в З'єдинених Державах і Канаді. Велику частину статті присвячено „Союзові Українських Адвокатів" ,який з його попередником, „Колеґією Оборонців", на протязі повних 20-ти років (1919-1939) стояв у безнастанній жертвенній боротьбі з суворим правом, а ще більше з пляновим безправям польської адміністрації і їй, майже без решти підпорядкованим судам. Ми не маємо ніякого сумніву, що не тільки сучасне, але й куди пізніші покоління будуть однозгідні в своїй оцінці і Союзу Українських Адвокатів і всього західньо-українського правничого стану між війнами, як передового оборонця не тільки цвіту нації — її патріотичної й жертвенної молоді, здебільшого організованої в УВО, ОУН, а за німецької окупації в УПА, перед судами займанців, але і як оборонця прав і престижу всієї нації. Д-р К. Паньківський, один з найвизначніших адвокатів і політичних оборонців того часу, може говрити про ту незабутню службу українського правника не лише, як . історик ,але і як її передовий учасник. Було б побажаним, щоб на цій статті ця його праця не закінчилася.

Третю, найбільшу частину збірника займає мемуаристика. Це найбільш барвисті сторінки книжки, бо із подихом безпосередности, запахом свіжости. Сім досвідчених правників розказують у своїх споминах про наших визначних правників, їх організації та збірну працю для національної справи у чотирьох різних державах, під різними режимами та різними правними системами. Ці спомини читаються, як найцікавіша повість, тож їх не передати в кількох словах огляду. Було б неповоротною шкодою не тільки для наших зацілілих на еміґрації правників, але всього читацького загалу, не прочитати ці прецікаві спогади, більшість з яких мають безсумнівну літературну вартість, а всі без вийнятку — вартість документальну, як першорядне джерело для досліду доби.

Ось поміж ними стаття-спогад про „Правників Карпатської України в 1938-39 рр." проф. д-ра Я. Зозулі з барвистою розповіддю про ролю українських правників при національнім відродженні і будові держави на тім чудовім шматку нашої землі. Ось побіч неї стаття судді д-ра І. Новосівського про „Українських правників у Румунії після 1918 р.", яка з науковою педантичністю нотує імена і події, що будуть колись неоціненим джерелом для дослідника нашого національного життя під румунською окупацією. „Українські правники на Словаччині" ,стаття посла до сойму Карпатської країни і згодом адвоката на Словаччині д-ра В. Комаринського, цінна прізвищами наших правників, які займали визначні пости у судах та державній адміністрації того невеликого краю, в якім була теж деяка кількість українського автохтонного населення.

Три автори поділяються з читачами своїми спогадами адвокатської і громадської роботи на землях Галичини. Ось стаття д-ра Я. Шипайла „Із моїх спогадів", про його передовсім громадську діяльність на націй. барвистій Гуцульщині. То знову д-р Паціавський розповідає „Як я став справжнім українським адвокатом", зложивши в січні 1919 р. присягу на руки представника української влади й як згодом він боровся перед польським судом за визнання своєї адвокатської номінації. Фото-копія відповідного письма Державного секретаріяту, поміщена у збірнику, залишиться цікавим документом того часу.

ПОДВІЙНИЙ ЮВІЛЕЙ ДРУГА УКРАЇНЦІВ

Ще в листопаді ц. р. провідні нюйорські щоденники відзначили подвійний ювілей о. Джана Ла Фарджа: „50 років священства і авторства-редакторства та 75 років життя". Відзначив цю подію теж і щоденник „Ню Йорк Таймс", — що є власністю двох споріднених жидівських родів: Адольфа С. Окса і Артура Гейс - Сользберґера, а о. Ла Фардж — це монах-єзуїт, отже член Римсько-Катол. Церкви. О. Ла Фардж це довгорічний редактор або співредактор крайового тижневика „Америка", видаваного в Ню Йорку.

„Н. Й. Таймс" у статті (свого співробітника Джорджа Дугана) пише: „о. Джан Ла Фардж був глибоким оптимістом упродовж більшої частини свого сімдесятрічного життя. На передодні свого подвійного ювілею, як священика й єзуїта, він дістав прохання виявити неформально, тобто позабюрову, оцінку расових відносин в З'єдинених Державах. Його відповідь була проста і ясна: Упродовж останніх десяти або п'ятнадцяти років слідно „незвичайну поправу", а поступ іде дальше приспішеним кроком. Він заповідає, що насильні форми расизму, які вибухають в деяких околицях Півдня, самі „розвіються після вибуху" за кілька років, а це станеться внаслідок того, що росте почуття християнської відповідальности.

Дальші інформації про о. Ла Фарджа такі: Як письменник, редактор і священик він присвятив більшу частину свого життя на осуджування морального лиха, яке приносить з собою расове упередження. В 1934 р. він заснував Католицьку Міжнародну Міжрасову Раду, а два роки пізніше він був провідником першого курсу про міжрасову справедливість, яку започаткувала Католицька Акція літнім семестром в університеті Фордгам. Від 1926 р. о. Ла Фардж був тісно зв'язаний з журналом „Америка", видаваним Єзуїтами. Він працював при цьому тижневику поступово як виконний редактор, головний редактор і співредактор. Він був теж діяльним провідником в Католицьких Товариствах для Міжнародного Миру, в Літургійнім Мистецькім Товаристві, в Скандинавській Католицькій Лізі ім. св. Ансґара і африканських місіях.

Подвійний ювілей незвичайний тому, що мало коли трапляється, щоб священик вступав до Чину Єзуїтів після свого висвячення. о. Ла Фардж був висвячений в Інсбруці, в Австрії, в липні 1905 р. Він вступив до Чину Єзуїтів у Покипсі (в стейті Ню Йорк) того самого року. Його лагідний голос і його легко похилена постать противорічать його активному життю як семінариста.

Він походить із славної родини артистів і літератів. Його батько, Джан Ла Фардж, був відомим малярем стінної живописі. Кристофер Ґранд Ла Фардж, відомий архітект, це його брат, а новеліст Олівер Ла Фардж, це його братанок. Привітний і жартобливий, о. Ла Фардж виглядає молодшим ніж 75 років життя. Його рухливий чуб волосся і нецілком сива голова зменшують йому кілька років життя з вигляду.

Ім'я о. Ла Фардж відоме теж серед українців. Ще в семінарії Єзуїтів в Інсбруці о. Ла Фардж мав нагоду познайомитися з українськими студентами теології, які перебували там на студіях та між якими був теж Єпископ Боцян, пізніший український - католицький єпископ Луцька. Зацікавившись українським обрядом в Католицькій Церкві, о. Ла Фардж був великим почитателем Великого Митрополита Андрея і радо згодився виголосити доповідь про Митрополита на концерті, уладженім в Карнеґі Голл у Ню Йорку в неділю 31 травня 1936 для вшанування 35-річчя його перебування на львівській архиєпископській престолі. Концерт улаштувала відома Спілка Українських Хорів з околиці Ню Йорку під управою незрівняного Олександра Кошиця.

Крім того о. Ла Фардж радо містив вісті з життя українців в Америці і з українського руху взагалі в таких часах, коли велика частина американської преси була неприхильно настроєна до українців за їх противокомуністичне становище. Цід цим оглядом о. Ла Фардж був безкомпромісовим.

Коли дня 18 листопада 1933 р. нюйорські українці улаштували похід з протестом проти винголоджування України Совєтами і похід закінчено віче у Сентрал Опера Гавс, тоді єдиним промовцем в англійській мові був редактор о. Джан Ла Фардж, як це записано в Пропам'ятній Книзі Українського Народного Союзу (з 1936 р.). Хто з живучих українців мав нагоду слухати тодішньої промови, о. Ла Фарджа, той пригадає собі запевнення промовця, що з українським народом співчуває ввесь католицький світ і стане йому на допомогу. Це була важлива підтримка для українців саме в такому часі, коли урядова Америка проголосила визнання совєтського уряду.

Пізнішими часами тижневик „Америка", за співредакції о. Ла Фарджа, прийняв референта для українських справ в особі ред. Володимира Душника. Цю прихильність признавала й редакція „Свободи", даючи вислів заслуги в цій справі самого о. Ла Фарджа. Бо коли в 1950 р. святковано 70-літні народини цього ж релігійно-суспільного американського діяча, тодішній редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга вислав був побажання від редакції, яке було передруковане в черговім числі тижневика „Америка".

Коли тепер о. Ла Фардж святкує свій подвійний ювілей, годиться й нам, українцям, відмітити це свято хоч би тільки для пригадки, що серед моря незрячих людських голів все таки найдуться люди, що своїм співчуванням і активною співпрацею підтримають нас на дусі в нашій — як не раз здається — безнадійній дійсності.

Д-р Семен Демидчук.

БЕНЗИНА І ВІЙНА

Останні дві каністри бензини, якою облито вже неживого Гітлера 30 квітня 1945 р. а опісля запалено, були виявом того „що було, між іншим, і причиною програної війни „Третього Райху". Вже шеф воєнної господарки генерал Георґ Томас перестерігав в 1939 році, що для воєнного конфлікту, обчисленого на довшу мету, не вистачить пального матеріялу. Як „дефетист", він опинився в концентраційному таборі. В літі 1940 р. запаси бензини, за даними німецького начального командування становили 64 мільйони тонн, до чого треба додати річну німецьку продукцію коло 7 мільйонів, а також продукцію Австрії і Альзації, а пізніше Західної України, Румунії та Угорщини. Але величезне запотребування летунства, морських сил, панцерних військ та військ Ромеля в Африці доказали, що Георґ Томас мав рацію. В короткому часі німецька армія була спаралізована в своїх рухах браком пальних матеріялів. На самому початку 1945 р. Гітлер видав наказ переробити 60 мільйонів літрів вина, яке було замагазиноване над Рейном, на пальне. Але до цього не дійшло.

В майбутній війні, не зважаючи на нову погінну атомову силу, зокрема в кораблях і підводних човнах, головну ролю гратиме бензина. І коли приглянемося, державам світового значення, то ЗДА знаходяться в доброму положенні. Вони продукують майже половину всієї світової продукції бензини — 2½ міл. тонн денно. А тепер насувається питання, як представляється ця справа в Совєтах?

Совєти мають значні нафтові поля ,але докладних чисел з цієї ділянки не подають. Відомо, що нафтові поля біля Баку, які використовуються від 1871 р., обнизили свою видатність на половину, зате нові верчення над Каспійським морем вирівнюють зменшену видатність нафтових піль біля Баку. Крім цього Совєти мають величезні нафтові поля між Волгою та Уралом, які дістали назву „другого Баку" і дають 3/5 совєтської продукції. Також в Іркутську, біля Москви, а також на Далекій Півночі добувають Совєти нафту. За даними Заходу, Совєти добували в 1954 році коло 175.000 тонн нафти денно.

Від 1948 року Совєти свою нафтову продукцію подвоїли. Також зріс значно експорт нафтових продуктів, який в р. 1954, становив 5 міл. тонн. Це не дорівнює навіть 1% світового експорту і не є ніякою конкуренцією для торгівлі Заходу ,але цей совєтський експорт постійно зростає. Фінляндія та Ісляндія покривають більше як половину свого запотребування з Совєтів. В багатьох країнах „Союзнефтєкспорт" має свої агентури та склади.

Не можна сумніватися, що з такою продукцією та резервами Совєти можуть провадити модерну війну. Але постає питання, чи ця база буде достатньою для ведення війни на довший час. А далі, чи зможуть Совєти своїх 175 дивізій, які за пів року можуть бути збільшені до 500 дивізій, 20,000 літаків, 300 воєнних кораблів та 400 підводних човнів — забезпечити пальним матеріялом?

На думку американських фахівців, совєтська морська та повітряна фльота, на випадок війни, зуживатиме денно 200,000 тонн бензини та оливи, що відповідає 500,000 тоннам нафти .Беручи до уваги, що морська та повітряна фльоти не будуть діяти 24 години на добу, все ж денно вони зуживатимуть 165,000 тонн пального. З другого боку треба врахувати втрати внаслідок ворожих дій, транспортові трудності та ін., отже денне зужиття треба числити на 330,000 тонн. А це в півтора раза більше від кількости, яку Совєти, їх сателіти та червоний Китай продукували в 1954 р. При цьому не вчислено запотребування наземної армії, цивільних установ, сателітів та Китаю. Все це треба було б покрити із стратегічних резерв. Таким чином можна легко дійти до висновку, що тільки питанням часу було б, коли совєтська воєнна машина мусіла б опинитися без пального матеріялу.

В ці рахунки не вкалькульовано дуже правдоподібних знищень совєтських нафтодистилярень ворожими налетами, а з другого боку, можливости захоплення Совєтами нафтових піль на Середньому Сході. Не виключене, що американські нафтові концерни, які дають удвоє стільки продукції, як цілий комуністичний блок, можуть бути наражені на ворожі налети. Як би не було, експерти західного світу стверджують однозгідно, що найслабшим місцем Совєтів на випадок війни буде бензина.

Нестор.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН В ЗДА

Конференція Мистецької Кураторії, присвячена Гнатові Хоткевичеві.

30-го жовтня 1955 року відбулась конференція Мистецької Кураторії УВАН у ЗДА, спільно з Науковим Товариством імени Шевченка в Америці, присвячена Гнатові Хоткевичеві.

Конференцію відкрив голова Мистецької Кураторії УВАН у ЗДА, проф. Дам'ян Горняткевич, який привітав представників Наукового Товариства імени Шевченка, професора В. Лева.

Проф. Горняткевич поінформував, що ініціатором скликання цієї конференції була Капеля Бандуристів імени Шевченка, яка саме тепер відзначає ювілей Гната Хоткевича, поставивши в свою нову програму його твори для бандури.

Проф. В. Лев прочитав доповідь: „Літературна творчість Г. Хоткевича". Доповідач відзначив, що Г. Хоткевич виступив, як письменник, на початку 1900 років у Харкові, написавши „Вони", а далі „Лихоліття". В 1902-му році в Харкові була видана його збірка „Поезія в прозі". Десь після року 1905 року Г. Хоткевич мусів тікати з російської України, прибув до Галичини. Особливо уподобав письменник Гуцульщину, зорганізував гуцульський театр, вивчав старовинні вірування гуцулів. Видав книжки: „Гірські акварелі" та „Кам'яна душа". Остання була надрукована 1911 року в Чернівцях. Після революції жив на великій Україні. Написав велику повість про Тараса Шевченка, яка не була видана. Совєтська офіційна критика називає Хоткевича „буржуазним націоналістом". Українська критика досі достатньо не вивчила творчости письменника.

Проф. М. Фоменко дав доповідь про Г. Хоткевича, як музику. Г. Хоткевич був першим ініціатором з'єднання бандур в ансамбль і був організатором першої капелі бандуристів, частина якої тепер перебуває в ЗДА. Хоткевич багато зробив для відродження мистецтва бандури на Україні, зокрема він працював над удосконаленням бандури, щоб на ній можна було виконати складніші музичні твори. Хоткевич зробив певні винаходи в конструкції бандури. Він сам, напр., грав на бандурі твори Моцарта. Хоткевич був композитором, істориком мистецтва, музичним педагогом, виконавцем. Фоменко розповів про свої особисті зустрічі з Хоткевичем, що трапилось у трудні часи, коли музичне життя на Україні було підпорядковано малописьменним, так званим „пролетарським музикам", а народна творчість офіційно називалася „націоналістично - куркульською". Великий талант Хоткевича, його ерудиція в галузі української народньої музики і різнобічна ініціятива аж ніяк не були використані. Навпаки, композитора переслідували і десь з кінця 30-их років його на Україні не було чути. Доля Хоткевича сьогодні невідома.

Виступивши в дискусіях, проф. В. Чапленко схарактеризував Хоткевича, як надзвичайно яскраву, велегранну й обдаровану людину. Він нагадав про працю Хоткевича, видану в 20-их роках: „Музичні інструменти українського народу" з багатьма ілюстраціями. Про романізовану біографію Шевченка, що її написав Хоткевич, ходили чутки, що то величезна і цікава праця. Доля її тепер невідома. Хоткевич був кипучо-діяльний організатор, зорганізував з'їзд кобзарів на Україні, де демонстрував кобзарське мистецтво.

Проф. Ветухів сказав, що одним з завдань УВАН у ЗДА є збирання матеріялів про видатних діячів української культури. В цьому плані недавно відбулася доповідь про Максимовича, а тепер організовано конференцію, присвячену Г. Хоткевичеві. Далі проф. Ветухів схарактеризував українське коло в Харкові перед революцією. Він зазначив, що, крім українських революціонерів, діяли кола українських діячів, до яких належало багато осіб з академічного середовища, як наприклад, Д. Багалій, М. Сумцов т інші. Гнат Хоткевич був широко знаний серед харківських українців саме завдяки своїй позитивній діяльності — письменника, композитора, організатора. Проф. Ветухів пригадує Г. Хоткевича з 1917 року, як одного з чільних українських патріотів у Харкові. Пізніше, вже за совєтських часів, проф. Ветухів бував на концертах капелі бандуристів під керівництвом Хоткевича. Зокрема пригадує, яким піднесенням капеля виконувала „Байду" Хоткевича.

Проф. Д. Горняткевич, закриваючи конференцію, сказав, що заслухано надзвичайно багато цінного матеріялу. Тепер треба його зібрати і систематизувати, для чого при УВАН у ЗДА буде створена спеціяльна комісія.

Л. Д.

З Листів до Редакції

ВЦ. П. Редакторе!

У Вашому звідомленні про виступ у Ню Йорку інж. О. Бойдуника („Свобода" ч. 229 за 29. XI) є прикра помилка. Там зазначено, що „вічем проводили п. Євг. Новицький з Гол. Упр. ОДВУ і Петро Байбак, містоголова Добрус-у", а треба було написати: Петро Байбак — голова 10-го від. ОДВУ. П. Байбак проводив вічем, як член ОДВУ, а не як заступ. голови Добрус-у. Бо Добрус підтримує УНРаду і ставиться негативно то виступів інж. Бойдуника, які вважає шкідливими для УНРади. П. Байбак має ще й інші пости в громадських організаціях, але він не міг фігурувати не з рамени тих організацій, а як член О. Д. В. У.

А. Гудовський,
член Головної Управи ДОБРУС-у.
14 грудня 1955.

Короткі Вістки

● **Індія**, дуже чула на пункті колоніялізму й демократичности, сама розправляється з противниками режиму дуже безцеремонно: під час недавньої експедиції індійського війська проти кочовничого племени Нага на північно - східньому кордоні Індії, як звегає до самостійности, вбито 258 осіб і ранено 68, — заявлено в індійському парляменті.

● **Східньо - німецька поліція** не допустила до Західньої Німеччини і заарештувала як „воєнних злочинців", 749 колишніх полонених, випущених з совєтських кацетів. Східньо-німецький „уряд" повідомив, що вони будуть відсиджувати решту кари, накладеної на них совєтськими судами.

● **Кардинал Спелман** з Ню Йорку прибув вже до Токіо, звідки виїздить до Кореї, щоб там з американськими вояками перевести Різдво.

● **До ЗДА** прилетів 15-річний внук сера Винстона Черчила — Винстон Черчил, щоб зі своєю матір'ю провести тут Різдвяні Свята. Його мати Памела — бувша жінка Рандольфа Черчила, сина бувшого прим'єра.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи" та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 32.

І. Гелетий, Ню Йорк	$ 20	К. Бень, Дітройт	2
М. Мацяк, Джерзі Сіті	10	С. Майгутяк, Рачестер	2
М. Р. Туринський, Шікаґо	5	П. Боднар, Ню Йорк	1
Ю. Брезінська, Пратсбурґ	3	Х. Баґрура, Ню Йорк	1
С. А. Прокопів, Шікаґо	3	Т. Санчук, Скрентон	1
В. Закаложний, Бронкс	3	М. Кріль, Ніоарк	1
П. Васнлів, Шікаґо	3	І. Харчан, Ню Йорк	1
С. Гладкий, Джерзі Сіті	2	М. Челядин, Стейтен Айленд	1
Б. Гайдук, Шікаґо	2	М. Федун, Елізабет	1
Д. Війтик, Омаґа	2	М. Богда, Акрон	1
Г. Яремчук, Ню Йорк	2		
Р. Ворона, Данканон	2	**Разом**	**$ 77.00**
Б. Жмуд, Олбані	2	Раніше проголошено	$ 6,304.71
К. Гладун, Ніоарк	2		
І. Гоміняк, Лі Порт	2		
Л. Гумляк, Провіденс	2	**Разом**	**$ 6,381.71**

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК У ЗДА

Минуло п'ять років як Українська Вільна Академія Наук у ЗДА розпочала свою діяльність, розгорнула наукову і видавничу роботу, набула визнання широкого наукового світу, прислужилась українській і світовій науці.

Цю роботу Академія розпочала і розгорнула за матеріяльною і моральною підтримкою американської й українського суспільства. Діяльність Академії була підтримувана щорічними внесками до Фундації УВАН у ЗДА.

Закінчуючи 1955 рік — Управа Української Вільної Академії Наук у ЗДА висловлює щиру подяку всім членам Фундації, що досі вплатили внески до Фундації УВАН у ЗДА і звертається з закликом до всіх осіб і установ, що ще не зробили внесків — вплатити їх в цьому році.

Звертаємось до всіх установ і окремих осіб, які ще не є членами Фундації Академії — вступити в члени Фундації УВАН у ЗДА і цим підтримати працю Академії.

Академія потребує матеріяльної, а тим самим і моральної підтримки — на видання наукових монографій,

— на видання наукових збірників і праць окремих членів і співробітників Академії,

— на виготовлення і видання окремих праць про Україну для широкого ознайомлення вільного світу,

— на поширення контактів українських вчених з вченими вільного світу,

— на переведення наукових конференцій та наукових з'їздів,

— на розширення бібліотеки та архіву Академії і опрацювання зібраних матеріялів,

— на придбання власного будинку української науки.

Віримо, що наш заклик знайде широкий відгук у вільному світі. Пожертви, внески до Фундації та за призначенням на цілі за вибором жертводавця — просимо надсилати на адресу Академії:

**THE UKRAINIAN ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES IN THE U. S., INC.
11½ West 26th Street
New York 10, N. Y.**

Просимо звернути увагу на те, що Академія має звільнення від податків — "Tax Exempt Privilege Granted by The U. S.".

Уряд З'єдинених Держав Америки — підтримуючи розвиток науки — дозволяє, щоб зроблені Вами внески для Академії були відраховані з суми Вашого оподаткування. Передаючи до Академії пожертви — Ви підтримуєте розвиток української науки й одночасно маєте відповідні податкові пільги.

Кожний, хто хоче підтримати Українську Головну Наукову Установу в Америці — внесе свою пожертву Українській Вільній Академії Наук у ЗДА.

Управа УВАН у ЗДА.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

ЧИТАНКИ, З ЯКИХ МУСЯТЬ ВЧИТИСЯ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ

Надзвичайно гостру рецензію Тереня Масенка на читанки для учнів молодших і середніх кляс, що їх величезним накладом видало міністерство освіти УССР, вміщує „Радянська Україна" в числі з 23-го жовтня ц. р. Упорядкували цю читанку Т. Горбунцова і Марія Пригара. Ось що пише, між іншим, про неї рецензент: „Знову й знову читанки складається у нас за старим шаблоном, без певного принципу в доборі віршів, художніх уривків прозових творів. А через те забувається і основний принцип — виховуючи у дітей з малих літ любов до рідного краю, до історії свого народу, до краси своєї землі, безмежну любов до соціялістичної вітчизни, одночасно виховувати і любов до мови, літератури, поезії, прищеплювати любов до скарбів багатогранної духової творчости свого народу, виховувати у дітей добре відчуття художнього слова… Жадного з цих принципів не додержано в читанках Т. Горбунцової і М. Пригари. Вірші і оповідання тут однотипові, шаблонові. Щодо однієї з укладачок, то тут позначилась і повна відсутність елементарної скромности: М. Пригара подає чотири власні вірші і… лише два Т. Шевченка". Закінчує свою рецензію Т. Масенко словами: „А загалом справа поліпшення наших підручників з літератури, створення стабільних читанок і хрестоматій — це така наболіла й відповідальна справа, що тут Міністерству освіти УССР і видавництву „Радянська Школа" мусять допомогти і всебічно допомагати наші літератори, Спілка письменників і вся наша література громадськість".

Сумнівно, щоб при допомозі навіть усієї „літературної громадськости" совєтська цензура дозволила укласти добру українську читанку.

РОВЕРОВІ ЗМАГАННЯ ПО „КИЇВСЬКОМУ КІЛЬЦЮ"

8-го листопада в Києві відбулися особисто - командні змагання роверистів у перегонах центральними вулицями міста по так званому „київському кільцю". Загальна довжина маршруту — 15 кілометрів. У змаганнях взяли участь 14 команд спортових товариств столиці України. Тисячі киян з цікавістю приглядалися перегонам. Першим прийшов до фінішу майстер спорту Микола Колумбет, який подолав 15-кілометрову трасу „кільця" за 22 хвилини 15 секунд. Другим був чемпіон СССР з роверового спорту Костантин Коцинський; його час — 22 хв. 42 сек. Всього на одну секунду пізніше прийшов до фінішу спортовець Борис Сочивкін, який зайняв третє місце.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЧЛЕНАМ І ВІДДІЛАМ У. Н. СОЮЗУ

Зближається кінець року, а тимсамим і цей час, коли то У. Н. Союз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення всього діловодства. Тому, щоб уможливити головній канцелярії У. Н. Союзу зробити замкнення на час, прохаємо членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Виказ і рахунки за місяць грудень вже мусять бути вислані з виїмком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема, звертаємо увагу цих відділів, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати хоча тепер у місяці грудні всі належности на час, так, щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки не пізніше як 28-го грудня. Щоб вкладки були зачислені на конто 1955 року, головний касієр мусить депонувати їх в банках не пізніше як до полудня 30-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річних і конвенційних звітах.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У.Н.СОЮЗУ

Микола Очерет

СІЛЬСЬКИЙ ЛІКАР

Сільський лікар Олександер Вороний був родом з Журавки, що недалеко Прилук. Дядько лікаря — відомий поет Микола Вороний, батько — Георгій Вороний — професор Варшавського університету, де займав катедру вищої математики і залишив по собі багато праць. За його курсом „Диференціяльного та інтеґрального числення" вчилися майже всі студенти математики російських університетів. Олександер Вороний закінчив медичний факультет, вибравши своїм фахом внутрішні хвороби, і одержав посаду сільського лікаря у Яготині.

Селяни радо прийняли нового лікаря і всіма силами допомагали йому в роботі, а час сприяв цьому: Україна була незалежною державою і селяни мали в своєму розпорядженні кошти для зміцнення та розширення праці в лікарні. Бачучи прагнення селян створити для лікаря найкращі умови роботи, Вороний почав улаштовувати сходини селян, на яких роз'яснював принципи лікування, основні запобіжні заходи проти хвороб і особливу увагу звертав на чистоту та гіґієну. Район діяльности лікарні був великий, а тому в окремих селах створено було амбуляторні пункти, а при самій лікарні засновано ляборатор ію. З'явились у лікаря і активні помічники.

Це були: о. Михайло, що лікував всі хвороби капустою. Бувало вийде вечером у неділю до перелазу, а тут підходять до нього селяни і кожен жаліється на ту чи іншу хворобу. Ось селянин скаржиться на біль в шлунку. Пан-отець радить йому підсмажити на маслі кислої капусти і їсти, запиваючи часм з цукром та білим хлібом. Другий нарікає на біль в голові. Пан-отець радить йому покришити свіжої капусти, посмачити олією, присолити, накришити цибульки, все перемішати і їсти з житнім хлібом. Той жаліється на біль в крижах. Пан-отець радить йому з'їсти квашеної капусти з солоним огірком і запити чайком. Так усі хвороби пан-отець лікував капустою — і помагало. Коли ж траплялось, що хворий від такого лікування чув себе гірше, пан-отець запрягав до воза коняку, садовив хворого на воза і сам відвозив його до лікарні. Дід Прохор Горошко успішно лікував усі поранення, протираючи рану теплою водою і присипаючи порошком з сухих грибів знаного йому самому ґатунку. І багато інших доморослих „лікарів", що хотіли тепер у доктора „підучитись". Лікар вечорами збирав цих „помічників", пригощав їх чайком і починав розмову. Одного разу відбулася така розмова:

„Здорову і хвору людину — сказав лікар Вороний — видно зразу. Коли молодий червонощокий хлопець приходить до вас і нарікає на біль в животі, можете його лікувати. Шкоди своїм лікування ви йому не зробите. Коли ж вас кличуть до хворого, бо він сам вже не може до вас прийти, тоді кличте мене, може я ще допоможу. За вашим способом лікування стоїть віковічна практика. Ще запорожці, йдучи в похід на ворога, мили свою одежу в дьогті, і тому в них не заводилася нужа, а плямистий тиф серед них був незнаною хворобою. Те саме робили наші чумаки. Важкі обставини, в яких наш народ жив на протязі сторіч, перевели серед нього природній процес надзвичайно строгої селекції, тому наш нарід найбільше загартований і найменше вразливий на різні хвороби між усіма народами Европи. В цьому наше щастя. Багатьох хвороб, поширених в світі, ми ніколи не зустрічаємо на Україні. Прикладом може бути дитяча хвороба поліо, що у нас ніколи не зустрічається, а в світі вона косить силу малих дітей. На жаль, не всі хвороби ми вміємо лікувати. Ось хоч би взяти пістряк, чи інакше рак. Як лікувати цю хворобу ми не знаємо, тому тут ми лише полегшуємо страждання".

Тут дід Прохор заворушився й промовив: „Це не діло, не покозачому! Не знаємо, не знаємо... То треба дізнатись, треба знайти спосіб таку хворобу лікувати. Треба шукати, бо хто шукає, той знаходить! А як шукати, то розкажете нам ви!"

В розмову встряв дід Чуб Гнат: „Прохор добре каже, мусимо розпочати розшуки. Ви, Олександре Юровичу, кажіть нам, що треба робити і ми все зробимо, аби покласти край тій хворобі".

Так була закладена при лікарні ляборатор ія для дослідження пістряка, де всю теоретичну частину вів лікар Вороний, а експериментальну — його помічник Буткевич.

—0—

За десять років від часу заснування ляборатор ія перетворилась в солідну установу. В кінці 1931 року лікар Вороний приїхав до Києва і звернувся до академіка Михайла Кравчука з проханням вислухати його доповідь на засіданні катедри.

„А при чому тут математика, коли ви шукаєте вирішення проблеми лікування пістряка?" — здивовано запитав академік. — „Дуже просто! — відповів лікар. — У книгозбірні мого батька є рукопис, який всебічно розглядає питання вирахування різних напруг. Я вирішив його методу застосувати до нашого конкретного завдання. А чи моя спроба вдала, скажете ви, вислухавши мою доповідь".

Увечері лікар Вороний робив свою доповідь на засіданні математичної катедри в Інституті математики при Академії Наук.

„Лікування пістряка — казав він — сучасна медицина веде двома способами: хірургічним і насвітлювальним. Обидва способи є палятивами, бо вони не нищать причини хвороби, а лише уповільнюють її розвиток. Це штовхнуло наші досліди на третій шлях — шлях терапії. Відомо, що пістрякові клітини мають інші властивості, ніж клітини здорові. Ці перероджені клітини через свою велику внутрішню напругу паразитують на здорових клітинах і цим нищать увесь організм. Основи обох клітин однакові, але внутрішня напруга різна. Отже, завдання зводиться до визначення внутрішньої напруги клітин, а далі знайдення такої органічної речовини, яка б могла паразитувати на хворій клітині і сама невтралізувалась на здоровій. Маючи таку речовину, ми автоматично ліквідуємо головне питання сучасної медицини при лікуванні пістряка — питання ранньої діягностики. Отже, наша увага була звернена на визначення внутрішньої напруги клітин. Я просив би членів катедри перевірити наші вирахування, що є в цих двох зшитках. При вирахуванні напруги здорової клітини підінтегральною величиною є Ейлерова функція, яка точно не береться, але вираховується з довільним наближенням. З цим ми, здається, справилися. А от при вирахуванні напруги хворої клітини ми маємо диференціяльне рівняння з другою похідною, і приходимо до Бесселевої функції, що для нас, медиків, творить не абиякі труднощі, — тому не виключена помилка, і навіть груба. Ось чому ми просили б з особливою увагою переглянути саме другий зшиток".

Так до справи боротьби з пістряком була включена катедра академіка Кравчука при Інституті математики Академії Наук.

—0—

Десь на початку 1934 року доповідь лікаря Вороного була поставлена на засіданні катедри терапії при Інституті експериментальної медицини Академії Наук. На засіданні були присутні медики, математики і... співробітники ГПУ. На всіх зібраннях Академії Наук були завжди представники ГПУ. Робити доповідь про наслідки роботи Яготинської лікарні приїхали всі, хто активно допомагав лікареві Вороному. Особливу увагу приковувала до себе постать кремезного діда Прохора з довжелезними сивими вусами, що з його допомогою вдалося знайти лік проти нашкірних новотворів пістряка. Справа тепер була в тому, щоб знайти засіб проти пістряка внутрішніх органів.

В своїй доповіді лікар Вороний детально висвітлив всі етапи переведеної роботи, внаслідок якої він може стверджувати, що:

1. Пістряк не є інфекційною хворобою, бо жадного разу не вдалось пересадити його з хворої тварини на здорову.

2. Пістряк є переродженням здорової клітини, і його можна викликати штучно. Відомі пістрякові новотвори у рентґенологів.

3. Існуючі засоби лікування пістряка не є радикальними, бо вони не знищують причини хвороби. Хірургічна метода не робить організм здоровим, а насвітлювання Рентґеном нищить не тільки хворі, але й здорові клітини.

4. Боротьба з хворобою мусить бути спрямована на ліквідацію причини, що викликає пістряк. Вона може йти двома шляхами: перший вивченням властивостей здорової та хворої клітини і вишукуванням способу, який нищив би хворі клітини і не шкодив здоровим, другий — змусити організм хворі клітини повертати до нормального стану.

„У визначенні властивостей здорової та хворої клітини — сказав лікар Вороний — багато допомогла нам катедра академіка Кравчука, і тому ми вже маємо в своєму розпорядженні радикальний лік проти нашкірних ракових новотворів. Тепер шукаємо способу, як використати цей лік для лікування пістряка внутрішніх органів. Шукання ліку, що допоміг би самому організмові боротися з хворобою, продовжуємо, але на перешкоді стоїть дуже мала кількість хворих: мали за рік лише два випадки, але обидва — нашкірні ракові новотвори.

В кінці доповіді він попросив, щоб йому дозволили продовжувати досліди у Київському Онкологічному інституті, але присутній на засіданні академік Стражеско заявив, що в ляборатор іях цього інституту ведуться свої експериментальні роботи, а тому передати їх в розпорядження Вороного немає можливости. Президент Академії Наук Богомолець категорично заперечив проти експериментів на хворих, що приходять до Інституту на лікування. Далі встав академік Ґуберґріц і з обуренням заявив, що „це цілковите безглуздя провадити лікування хворих на підставі математичних обрахувань". Тут дід Прохор з місця голосно подав репліку: „Дурний тебе піп хрестив, що таке верзеш!" Академік Ґуберґріц був жид і дідову репліку витлумачив, як антисемітський виступ. В справу встрягли присутні співробітники ГПУ і наказали негайно закінчити засідання. Діда Горошка два аґенти підхопили попід руки і вивели з залі.

—0—

Дід Прохор до Яготина не вернувся, а в інших після засідання пропала охота до роботи.

В кінці року до лікаря Вороного завітав співробітник ГПУ і під розписку передав йому пакет з поміткою: „зовсім таємно". В пакеті було повідомлення, що роботою зацікавився сам Сталін, а тому його разом з усіма співробітниками перевезуть до Москви, де їм будуть створені найкращі умови для продовження їхньої роботи. І дійсно, на початку 1935 року Вороного з усіма співробітниками, разом з ляборатор ією, рукописами та книжками поїздом „особливого призначення" вивезено до Москви.

(Закінчення буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Мінн.

Листопадове Свято.

6-го листопада ц. р. місцева Українська Громада в Міннеаполіс святочною Академією відзначила 37 річницю Листопадового Зриву, вшановуючи при тому пам'ять Великого Митрополита Андрея Шептицького. Святочну Академію влаштував 19-й Відділ ООЧСУ в залі Св. Боніфатія при співучасті Хору Української Католицької Парафії Св. Константина та ряду свідомих українських громадян. Академія відбулася на гарно удекорованій сцені — Тризубом прапорами та портретом Митрополита Андрея, що його для ООЧСУ подарував наш артист-маляр Леонід Папара. Академію відкрито національним американським гимном і вступним словом секретаря Відділу ООЧСУ п. Г. Папіжа, У своєму слові п. Папіж заявив:

„Ми українці в Міннеаполіс схиляємо наші голови перед пролитою кров'ю наших Героїв, що своїм вчинком дали поштовх для будучих поколінь продовжати боротьбу на Українській землі, поки не буде прогнаний окупант. Згадаймо сьогодні також Великого Сина Українського Народу Метрополита Антрея Шептицького, котрого життя було тісно зв'язане з листопадовими подіями та долею Українського Народу".

Після вступного слова від місцевого Відділу УККА виступив п. Гіпський, що в коротких словах привітав присутніх та закликав зберігати пам'ять про тих, що своє життя віддали за свободу України.

Святочну доповідь виголосив п. Т. Петрищак. У своїй доповіді п. Петришак ширше схарактеризував події, що довели до Листопадового Зриву, та відродження Української державности на Галицькій Землі. Проаналізовуючи теперішні події, доповідач звернув увагу присутніх на факт існування темних сил, що загрожують вільному світові, а далі закликав українську еміґрацію до єдности та протидіяти намаганням Москви знищити протимосковські сили в західньому світі.

В дальшій програмі о. Петро Леськів в коротких патріотичних словах схарактеризував постать Великого Митрополита Андрея Шептицького та закликав присутніх подбати про добре виховання українських дітей, виховати їх на гордих синів свого народу, щоб вони знали мову та традиції своїх батьків, та вміли шанувати пам'ять тих, що своє життя віддали за волю України.

Завершенням Свята була добре підібрана мистецька програма, яка складалася з декляма ції, сольових виступів, виступу струнної оркестри та мішаного хору. Добре були виконані дві декляма ції Ірми Машталір „Листопад" та В. Мінкович „Гимн безсмертної баталії".

Зворушливе враження на присутніх зробили діточі виступи, що їх підготовила пані С. Покутило. Оксана Муха і Мирон Дудинський спільно продекламували вірш „Ми діти українські" а Моцьо Мирослава, Свінціцька Маруся, Папіж Любомир й Іваскевич Богдан виконали рецитацію „Листопадові дні".

В склад сольових точок входили: сольо - спів артистки О. Бенцаль - Карп'як, відомої зі своїх неодноразових виступів на святочних академіях.

Фортепіяновий акомпаніямент виконала панна Борецька.

Скрипкове сольо виконала пані Ольга Луцик і фортепіянове сольо Уляна Крамарчук. Чи не найбільшої різноманітности програмі надала в'язанка стрілецьких пісень, що її виконала струнна оркестра під керівництвом дириґента п. Р. Ставничого. В склад оркестри входили п. В. Гуцал і пані О. Луцик — скрипка, Б. Дмитришин гітара, В. Крамарчук — акордеон та У. Крамарчук — фортепіян.

На закінчення програми виступив хор парафії Св. Константина під керівництвом дир. Р. Ставничого і виконав чотири пісні: „Через поле широкеє", „Ой у лузі", „Ой нагнувся дуб високий" та „Живи Україно".

Свято закрито відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна", що його відспівали всі присутні.

Дохід з академії, після відтягнення всіх витрат, зв'язаних з організацією свята, буде вислано на допомогу Інвалідам УПА.

Наприкінці треба скласти признання всім учасникам програми, що не пожаліли вкласти багато праці, щоб гідно вшанувати цю нашу історичну подію.

Українська Громада може бути гордою за тих своїх членів, що в умовинах американського добробуту не забувають про свої обов'язки як українців та, як можуть, стараються причинитися для зросту нашого національного життя та поширення доброго українського імени.

М. К.

Филаделфія, Па.

УКРАЇНСЬКИЙ „ДЕНЬ ПОДЯКИ"

Филаделфійський Відділ „Самопомочі" влаштував у неділю 27 грудня „День Подяки" в залі Горожанського Клюбу при вул. Френклін з участю не тільки представників наших установ й організацій, але також представників державної влади, Управи міста та різних американських організацій.

Гостей привітав голова Відділу „Самопоміч" д-р Микола Ценко. Молитву відмовив о. И. Федорик.

Крім українських, промовляли також й американські представники. (Всіх представників було 29). Між ін. був гол. директор Іміґрації і Натуралізації та його заступник, директор Інтернаціонального Інституту і три керівники відділів, д-р Геґер, відпоручник Управи міста, інспектор поліції, д-р проф. Бравн (з Темпел Університету). Американські гості промовляли речево і зворушливо. Директор Іміґрації і Натуралізації закінчив свою промову оцими словами:

„Ваша „Самопоміч", якої члени хоч недовго в Америці, здобули більше респекту і пошани як не одні, що живуть тут довший час. Це є вислід праці енерґійного та інтеліґентного проводу, який виконує свої обов'язки із подивугідною працьовитістю, совістю та ентузіязмом. Я вірю, що Ваша Установа може бути горда з цього, що тішиться популярністю, зокрема довір'ям і вдячністю Ваших членів, яким ви наполегливо допомагаєте влаштувати нове життя у новій країні. Бажаємо Вам, Вашій Установі багато успіхів у дальшій Вашій праці."

З продукцій сценічних подобались: Дитячий хор і хор молоді „Самопомочі" і Муз. Інституту під кер. Ю. Оранськго. Перший, в складі якого є діти віком 5-10 років, виконав три пісні: „Про котика", „Маршову" і „Бойову"; Другий (у віці 10-16) виконав „Осінню пісню" і „Лети наша пісне". Музику до всіх пісень скомпонував М. Фоменко а текст зладила І. Савицька.

З інших точок звернула на себе увагу Гануся Крицька у „Вальсі" Шопена.

На закінчення відома співачка-солістка Вероніка Цеґельська виконала чотири пісні, з яких найкраще подобалась „Гомін весни" Штравса.

Провівши чотири години у товариській і милій атмосфері, розходились люди одушевлені і сповнені надій на краще „завтра", маючи на увазі слова голови Відділу „Самопомочі":

„Нехай сьогоднішній день буде початком нової ери, повної співпраці всіх трьох українських ґенерацій для добра нашої спільноти в Америці та для добра нашої обездоленої, воюючої, але непоборної Батьківщини."

Я. К.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ДО ЮВІЛЕЙНОГО З'ЇЗДУ ДОБРУС-у

28 січня 1956 р. відбудеться в Ню Йорку ювілейний з'їзд ДОБРУС-у, який підсумує діяльність цієї організації на протязі 5 років. У зв'язку з цим з'їздом дозволимо собі подати деякі зауваження щодо діяльности ДОБРУС-у.

Почнемо з питання — добре чи зле зробив гурток з-підсовєтських емігрантів у ЗДА, що заснував у 1950 р. ДОБРУС, чи була потреба у такій організації та чи виправдала вона себе?

Відомо, що всі клітини ДОБРУС-у брали активну участь, а то й ініціятиву в організації усіх антибольшевицьких виступів і маніфестацій (20-річчя штучного голоду, пікетування тощо). Крім того, ДОБРУС самостійно влаштував пропаґандивне турне по ЗДА, присвячене Вінницькій трагедії, яке мало великий успіх. Але сьогодні ми маємо на меті зупинитись на внутрішньо-громадській ролі і діяльності ДОБРУС-у. Поперше, він безумовно спричинився до ідейно-організаційного скріплення з-підсовєтської еміґрації і цим збільшив її відпорність ворожим розкладницьким намірам. ДОБРУС був найефектовнішою зброєю проти провокативних каверз імперіялістичних кругів російської еміґрації у тому числі — проти т. зв. „українських федералістів", які проповідували, що лише галичани є самостійниками. ДОБРУС своїм безкомпромісовим самостійництвом розбив такі твердження, розкрив провокативне нутро федералістичних об'єднань та спричинився до розпаду їх.

У лавах ДОБРУС-у ми бачимо українців різних соціяльних прошарків: професорів високих шкіл (проф. Підруцький, Лозовський), бувших розкуркулених, журналістів, робітників, сільську інтеліґенцію і т. д.

ДОБРУС у великій мірі допоміг розуміти підсовєтську дійсність. Пригадаймо улаштовані ДОБРУС-ом доповіді В. І. Гришка, П. Голубенка та ін., пригадаймо ідеологічно-дискусійні вечори, на яких ДОБРУС виніс на громадський форум проблеми української підсовєтської людини, стану промисловости, подій і діячів так зв. ренесансу 20-х років. Пригадаймо відповідні статті членів і симпатиків ДОБРУС-у на сторінках „Українського Прометея" й інших українських газет, у яких ми мали відвагу ставити дразливі проблеми і добитися зрозуміння і правдивої оцінки боротьби, що її провадили українці під совєтською окупацією. Люди ознайомилися з діяльністю і творчістю Хвильового, М. Куліша, Яновського, Антоненка-Давидовича і переконались, що це були українські патріоти, які боронили інтереси своєї батьківщини. Досягненням ДОБРУС-у є також те, що він сказати б реабілітував підсовєтську еміґрацію в очах західних українців і старої еміґрації, бо своєю діяльністю і поступованням своїх членів він довів, що з-підсовєтські українці не є „совєтами", безбожниками і неокомуністами, як про нас це галасували деякі особи і партійні групи, а що є вони справжніми антибольшевицькими демократами і добрими українцями, що шанують традиції УНРеспубліки і підтримують УНРаду. Є, правда, і зараз дехто, що намагається спекулювати на „антихвильовизмі" і алярмує, що... ДОБРУС є прибудівкою УРДП, але тепер мало хто звертає увагу на такі закиди, безпідставність яких доводить персональний склад Головної Управи ДОБРУС-у. Очолює її довголітній член УНДС П. Павлович. Це — ентузіяст ДОБРУС-івського руху, що брав участь в акціях ДОБРУС-у по висвітленню Вінницької трагедії, а зараз обраний віце-президентом в Екзекутиві УККА. Заступник голови П. Байбак — член ОДВУ. Це зразок націоналіста-державника, що власним поступованням намагається знайти синтезу громадського порозуміння, за що дістав назву „ходячої консолідації". Члени Управи Ніна Дмитренко, проф. В. Завітневич і А. Гудовський — безпартійні, а В. Новицький, С. Кулик і В. Павленко — члени УРДП. М. Луговий і М. Саливон за хворобою участи в роботі Гол. Управи не беруть, а п. М. Степаненко виїхав до Каліфорнії.

Ми не бачимо нічого дивного чи загрозливого в тому, що УРДП має в ДОБРУС-і значну кількість своїх членів, бо вона ж бо є партією з-підсовєтських емігрантів. Але мушу ствердити, що на протязі 2-х річної праці ніхто з членів Головної Управи ДОБРУС-у не намагався просовувати інтереси власної партії. Усі ми почували себе членами одної ДОБРУС-івської організації і керувались її добром.

Хочемо ще коротенько окреслити розмір нашої організації. ДОБРУС у ЗДА має 16 філій. У Канаді діє споріднена організація — СУЖЕРО. Крім того, окремі організації існують в Австралії, Австрії, Англії, Арґентині і Німеччині. Вони разом з канадійським СУЖЕРО і нашою організацією об'єднались у Світову Федерацію, перед якою сьогоднішня політична ситуація поставила важливі для української еміґрації завдання. Большевики намагаються обдурити вільний світ підступними махінаціями з „переродженням" большевизму та посилюють наступ на підсовєтську еміґрацію. Завдання ДОБРУС-у — розкрити нутро большевизму і облудність його намірів. Ми маємо досвід і добрий актив, який показав свою свідомість великими пожертвами на видання 2-ої частини „Білої книги про чорні діла Кремлю", що буде випущена під час ювілейного З'їзду і вручена американським гостям і українським достойникам. Ми з певністю дивимось уперед; бо знаємо, що ДОБРУС свої завдання виконає з честю.

А. Гудовський

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Німеччині

НОВА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ

В Австрії перебуває 35 воєнних інвалідів (з них верифіковано 17), в Німеччині 218 (всі верифіковані). Серед них є 48 колишніх вояків УНР і УГА, 89 — 1 УД УНА, 10 — УПА, 12 — царської армії, 13 — австро-угорської армії, 6 — совєтської, по 2 — з польської і румунської, решта із інших військових формацій. 38 членів СУВІ мають 25-49% інвалідности, 161 — 50-79%, 54 — 80 і вище відсотків інвалідности. СУВІ опікується також 105 жінками інвалідів і 108 дітьми. За минулу каденцію інваліди в Німеччині дістали 72 тис. НМ, і в Австрії 24 НМ допомоги.

Нові керівні органи СУВІ — головна управа: голова — полк. М. Стечишин (Німеччина), — д-р Бабанич (Австрія), 1-ий заступник — Дебрицький, 2-ий заступник — І. Киристіль, секретар — Петро Поліщук; члени: А. Коваль і П. Михайлюк; запасні члени: М. Майструк і Сіткевич.

В Канаді

З'ЇЗД ЧЛЕНІВ ІНСТИТУТУ св. ІВАНА в ЕДМОНТОНІ

В днях 4, 5 і 6 листопада відбувся в Едмонтоні Провінціяльний З'їзд членів Інституту св. Івана, спільно з членами складових організацій Союзу Українців Самостійників.

У З'їзді взяли участь: Впреосв. Митроп. Іларіон, прот. Є. Грицина, адміністратор Західньої Епархії УГПЦ; Юліян Стечишин, голова домініяльної управи СУС, пані Катерина Міськів, голова Союзу Українок Канади, п. Микола Лабюк, генеральний провідник СУМК і ректор Інституту ім. П. Могили, проф. Іван Рудевський, діловий секретар централі СУС, п. Петро Лазарович і Петро Міськів, члени Консисторії УГПЦ в Канаді.

Всі сесії З'їзду відбулися надзвичайно успішно. Домінуючим гаслом було: „Будуємо новий будинок Інституту св. Івана". Посилення культурно-виховної праці серед складових організацій СУС, а зокрема серед молоді, — було так само актуальною метою кожної сесії.

ІВАН ТИКТОР ГОЛ. УПРАВИТЕЛЬ „НОВОГО ШЛЯХУ"

Дирекція Української Національної Видавничої Спілки у Вінніпеґу, що видає часопис „Новий Шлях", заанґажувала на становище головного управителя Спілки і „Нового Шляху" відомого українського видавця Івана Тиктора, кол. керманича пресового концерну „Новий Час" у Львові і теперішнього голову видавничого Клюбу Приятелів Української Книжки.

ПЛЯНУЮТЬ ВІДЗНАЧИТИ 100-річчя НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Подрібний плян для величавого відсвяткування у Вінніпеґу 100-річчя народин Івана Франка опрацьовує тепер спеціяльний Комітет, у проводі якого стоїть голова Відділу КУК у Вінніпеґу адвокат М. Барилюк. Дотепер устійнено, що П'ятий Конґрес Українців Канади, що буде у Вінніпеґу в днях 5-6-7 липня 1956 р., присвятить пам'яті Івана Франка в своїй програмі одну спеціяльну сесію; Ввечорі другого дня Конґресу відбудеться велика Святочна Академія в Плейгавзі; В неділю, на закінчення Конґресу, відбудеться під вільним небом на міському стадіоні „Український День" з багатою різнородною програмою, в якій головна роля припаде українським молодечим організаціям. Понадто підготовляється до друку Ювілейний Альманах, в якому будуть зібрані цікавіші матеріяли про Івана Франка, які були друковані в Канаді.

В зв'язку з Ювілеєм виникла думка про одну центральну і репрезентативну Українську Бібліотеку і Музей ім. Івана Франка. Всі українські організації в Канаді не занедбали зорганізувати свої бібліотеки і музеї і вони тепер можуть без більших труднощів уфундувати безсмертне діло для цілої української спільноти на майбутнє. Стає актуальною проблема приміщення для тих скарбів українського духа. Воно мусить бути гідне українського імени і вимагатиме зусилля всього українського загалу в Канаді. 100-річчя Івана Франка в Канаді відзначать також Відділи КУК. Деякі з них, зокрема в столичних містах провінцій, вже поробили перші організаційні кроки. Це дає надію, що ювілейні дні Івана Франка зустріне вся українська спільнота в Канаді влітi найближчого року з належним пієтизмом.

II-ий З'ЇЗД БРАТСТВА КАРПАТСЬКИХ СІЧОВИКІВ в ТОРОНТІ

Другий З'їзд Делеґатів Братства Карпатських Січовиків відбувся в днях 12 і 13 листопада 1955 р. в Торонті.

В ділових нарадах II З'їзду взяв участь 81 делеґат, особисто і через писемне уповноваження, які репрезентували 365 членів із 13 країн світу: Австралії, Англії, Арґентини, Бразилії, Венесуелі, З'єдинених Держав Америки, Канади, Німеччини, Параґваю, Перу, Франції, Уруґваю і Швеції.

З'їзд прийняв зміни і доповнення статуту Братства, як теж пропам'ятної відзнаки — Хреста Карпатської Січі.

II-ий З'їзд вибрав Орденську Раду в складі: д-р С. Росоха, д-р С. Сулятицький і проф. С. Миколин, якій надав право кооптації.

Статут Хреста і Орденську Раду має затвердити предсідник Сойму Карпатської України проф. Августин Штефан, як найвища законодавча інстанція Карпатської Кkраїни.

З'їзд прийняв бюджет Братства, як теж резолюції і постанови.

З'їзд отримав писемні привітання, як теж висловив палкий привіт українському народові, який бореться за своє визволення з-під московсько-большевицької неволі.

З'їзд обговорив потребу масової організації закарпатських українців у Канаді, яка могла б в своїх рямках обхопити також карпатських русинів-українців і в цій цілі вибрав підготовчий комітет у складі: д-р С. Росоха інж. Ю. Шанта, Олександер Желтвай, Іван Воробець-Карпатський і Михайло Михалишка.

По уділенню абсолюторії уступаючому Проводові, З'їзд вибрав нові керівні органи Братства, висловлюючи подяку і признання уступаючому Проводові за його добру роботу.

На II-му З'їзді Делеґатів Братства Карпатських Січовиків вибрано нові керівні органи Братства в такому складі:

Центральний Провід: Голова — д-р Степан Росоха (Торонто), 1-ий заступник голови — пполк. Степан Миколин (Гамілтон), 2-ий заступник голови — інж. Дмитро Троян (Торонто), генер. секретар — Василь Тимко (Торонто), скарбник і фінансовий референт — інж. Василь Бора (Торонто), організаційний референт — Іван Воробець-Карпатський (Віндсор, Кан.).

Бувший делеґат Пакістану про Львів і Галичину

Як про це вже була згадка у „Свободі", Магомед Асад, делеґат Пакістану до Об'єднаних Націй до 1952 року, це уродженець Львова, Леополд Вайсс, що перейшов на магомеданізм.

У спогодах „Дорога до Мекки" „Ди Ровд ту Мекка" бай Мугамед Асад, Лондон, Макс Райнгардт, 1954) розповідає про свої дитячі літа у Львові у спокійному, багатому домі при тихій, гарній вулиці, обсадженій каштанами та вимощеній дерев'яними брусками, що приглушували тупіт кінських копит і переміновали кожну годину дня в ліниве пополудне.

Признається, що любив цю милу вулицю не тільки тому, що була його родинною вулицею, але і за її достойність, із якою спливала з веселого центра того найвеселішого з міст до тихих лісів на його окраїнах і до великого цвинтаря, що скривався серед тих лісів. Часом гарні повозки мчалися вулицею, зимою ж, коли туди гнали сани, і здіймалася пара з кінських ніздрів у морозному повітрі, та дзвонили дзвіночки упряжі, коли мороз щипав щічки, дитина відчувала, що чвалаючі коні несуть її кудись у країну безконечного щастя.

Літо проводили на селі, де неньчин батько, багатий банкир, мав посілість. Тихий, наче заспаний потічок плив між вербами, у повітрі чути було запах коров і сіна, довкола бренів сміх здорових українських дівчат, а молоко пили просто з відра.

Дідо був рабіном у Чернівцях, цікавився математикою й астрономією, належав до найкращих шахістів околиці. Він заприязнився з православним епископом. При шахах говорили на теологічні теми. Один стриєчний дідо перенісся до Англії, скінчив Оксфордський університет. Перейшов на християнство. Був визначним професором астрономії, здобув шляхетство.

ВСЯЧИНА

ТРОЯНСЬКА ВІЙНА — ЦЕ БУЛА ВІЙНА ГРЕКІВ ПРОТИ ГРЕКІВ

Англійський археолог Сетон Лойд перевів розкопини в середущій Анатолії (Туреччині) і знайшов там такі речі, на основі яких твердить, що праджерело грецької культури не було на Балканському півострові, це значить в теперішній Греції, тільки в середущій Меншій Азії. Ці розкопини походять із Бронзової доби, це значить десь із 2000 перед народженням Христа, і їх знайдено коло місцевости Бейсісултан при джерелах річки Меандер. Виходить з цього, що Троянська війна — це була боротьба греків з Европи проти греків в Азії, а не війна греків проти якогось іншого азійського народу.

● Нюйоркська Міська Рада проєктує підвищити платню посадникові Ваґнерові з 40,000 до 60,000 долярів, а посадникам окремих громад цього міста — з 25,000 то 35,000 долярів.

Зі Спорту

„ЛЬВІВ" — ОСІННІЙ ЧЕМПІОН ОГАЙО! „ЛЬВІВ" — „АВСТРІЯ" 3:0 (2:0)

В останню неділю листопаду футболісти УСК „Львів" — Клівленд, стрілами Я. Середи (2) й Петрини, перемогли останню в табелі „Австрію" 3:0 й остаточно здобули осінній чемпіонат Огайо 1955. Чотири перемоги, дві нерішені й ні одної поразки* — це успіх з яким можна показатися між людей (тим більше, що на Меморіял Дей у Шикаґо, „львовяни" здобули український чемпіонат Півночі ЗДА!

Тепер футболісти „Львова" під проводом свого тренера й горотара, Філька Древницького (що знову вдержав свої ворота „на сухо"), завзято відбувають суху заправу на залі. Якщо на весну зуміють задержати ту саму форму (фізичної видержливости — працьовитости й духової рівноваги — скромности) — можна бути певним, що „вернуться ще ті"... часи 1951 р. коли „Львів" (тоді під назвою „Орлик") здобув чашу стейту Огайо.

Дружина грала в складі: Древницький, Диґан — Оленчук, Жиґа — Галяревич — Гіщинський, Купчак — Петрина — Іванов — Клек В. — Середа. В баталії осінньої рунди змагалися ще: Сторожинський, Коссак, Росул, Лосвський. Вирста і Городиський і Білоконський.

Вислідн осінньої рунди: Менсфілд 2:1, Гайтс Джуніорс 1:0, Акрон Мадарс 1:0, Ганґеріс 1:1, Бартунек 2:2, „Австрія" 3:0.

ТАБЕЛЯ

Назва	гор	пункти	ворота
1. „Львів"	6	10:2	10:4
2. Гайтс Джуніор	6	8:4	17:12
3. Акрон Мадарс	5	5:5	10:7
4. Менфілд	4	4:4	9:8
5. Бартунек	4	3:5	5:8
6. Ганґеріси	3	2:4	2:7
7. „Австрія"	4	0:8	3:12

З журбою радість обнялась...

На останніх змаганнях сезону був і перемогою своїх утішався, між іншими, один з найвідданніших і найпрацьовитіших членів і симпатиків „Львова", Володимир Ворона. Ніхто зі спортової громади, ні сам він не думав, що то будуть його останні змагання... На другий день приїхав з праці на обідню перерву. Пообідавши, йшов до авта, що ждало його і — не дійшов...

В два дні пізніше товариші з УСК „Львів" провожали й квітами прощали цього сповненого снаги й сили 33-літнього молодця на вічний спочинок. Який парадокс долі й самого життя?!..

Без парадоксів тільки логіка фактів: бл. п. Володимир Ворона не знав, що таке перетома відпочинок. І тому так передчасно відійшов на вічний супочинок.

Вічна пам'ять взірцевому Фронтовикові!

оНо

* В додатку „Свободи", „Український Спорт" ч. 1 подано поразку „Львова" 1:2 проти Ганґеріси СК. Стверджуємо, що це вислід тренінґових змагань, ще до початку осінньої рунди.

ФОРД І ПРОВІД ФУНДАЦІЇ ФОРДА

На фото (від ліва): президент Фундації Форда Г. Ровен Гейтер, мол., голова дорадного комітету в справах допомоги каледжам — Деверо Ц. Джозефс і керівник корпорації — Генрі Форд, другий.

Пол Ніц про „малі атомові війни"

Ню Йорк, Н. Й. — Бувший директор Відділу Політики Плянування в державному департаменті Пол Г. Ніц у своїй статті, вміщеній в січневому числі місячника „Закордонні Справи", твердить, що помиляються ті, хто думає, що зріст атомової зброї приведе в сліпий кут, і жаден партнер не зможе покористуватися атомовою зброєю, бо боятиметься повного знищення не тільки ворога, але й самого себе. На думку цього автора, атомову війну можна виграти, і виграє її той, хто матиме сильнішу атомову зброю. Західній світ мусить втримувати і надалі свою перевагу в атомовій зброї та використовувати свою географічну перевагу розбудовуючи по всьому світі летунські бази. Маючи широ розбудовані летунські бази, Захід зможе виграти атомову війну навіть в тому разі, якби ворог несподіваною атакою спровокував війну. Ніц не вірить в „масову відплатну атомову війну", про яку говорив державний секретар Джан Фостер Доллес. Він гадає, що ЗДА будуть змушені вести „малі атомові війни", щоб відбивати аґресора на малому обширі.

Заборгованість державної скарбниці дійшла рекордової суми $280,613,954,669

Вашинґтон. — Департамент скарбу повідомляє, що державна заборгуваність дійшла в грудні рекордової суми 280,-313,954,669 долярів. Такий стан був на день 15 грудня цього року. Досі найбільша заборгуваність державної скарбниці була на день 28-го лютого 1946 року, коли вона становила 279,213,558,897 долярів. Згідно з законом борги державної скарбниці можуть дійти до суми 281 більйона долярів. Але представник департаменту скарбу заявив, що уряд не переступить цієї межі до половини січня 1956 року, коли до державної скарбниці почнуть напливати більші податкові суми.

„Ля Пренса" вернулася до свого власника

Буенос Айрес. — В середу 21 грудня відбулося формальне перейняття найбільшого часопису „Ля Пренса", його колишнім власником д-ром Альбертом Ґайнза Пазом. Відбулося це перейняття на основі спеціяльного декрету, проголошеного тимчасовим президентом Арґентини ген. Арамбуру. В урочистості взяли участь члени родини д-ра Паза, й около 2,000 приятелів та колишніх співробітників видавництва. Часопис „Ля Пренса" був сконфіскований урядом ген. Перона перед 4 роками і переданий до диспозиції перонівській Конфедерації Праці. Переймаючи права власности, д-р Паз заявив, що декрет про повернення часопису „Ля Пренса" буде історичним, бо він є новою перемогою свободи слова. Вшанував окремою згадкою д-р Паз всіх колишніх співробітників часопису і тих, що впали в його обороні і тих, що обороняючи його боролися за право вільної думки і за право бути вільними людьми. В майбутньому — заявив д-р Паз — кожен матиме право писати і друкувати в часописі те, що думає, і ніхто не зможе відібрати цього права. З відновленням часопису вже під вільним керівництвом першим його завданням буде допомогти відродженню Арґентини.

КОЛГОСПНІ „КУРОРТНИКИ"

„Радянська Україна" в числі з 11 листопада містить оголошення Української Курортної Контори, яка запрошує управи колгоспів укладати договори на продаж „путівок" (забезпечених місць) для колгоспників на курорти і в санаторії України, що, як сказано в оголошенні, працюють цілий рік. З колгоспами Львівської, Тернопільської, Волинської, Ровенської, Станиславівської, Чернівецької, Дрогобицької та Закарпатської областей договори укладає Львівська обласна курортна контора. Реченець укладання договорів — від 25 жовтня до 20 листопада. Вартість „путівки" — від 900 до 1,350 карбованців. Головам колгоспів та іншим колгоспним наганячам місця на курортах, звичайно забезпечені, але навряд чи знайдеться рядовий колгоспник, який, одержуючи на трудодень 1—1.50 карбованця, звернувся б до курортної управи з просьбою видати йому „путівку", за яку мав би він працювати майже цілий рік у колгоспі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Річні збори Б-ва св. Ап. Петра і Павла Відд. 102 відбудуться в понеділок, 26-го грудня, в залі церковній, 2280 W. 7th о годині 1:30 попол. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

Посмертні Згадки

ІВАН КОКОВСЬКИЙ, довголітній член Т-ва Запорозька Січ, Відд. 283 УНСоюзу в Авбурн, Н. Й., помер 17-го грудня 1955, в 63 році життя. Покійний походив з села Ходорівці, пов. Бібрка, Галичина. Оставив у смутку дружину Анну, сина і дві доньки. Похорон відбувся української катол. церкви св. Петра і Павла на цвинтар св. Йосифа. — В. Й. П.!

П. Вілзінський, секр.

АННА ЯНІШИН, членка Т-ва „Галицька Січ", Відд. 207 УНСоюзу в Савт Дірфілд, Масс., померла 5-го грудня 1955 р. Роджена в селі Попівці, пов. Броди, прожила 56 літ. Оставила в смутку тата Антона, двох братів Якима і Петра і дві сестри Анастасію і Олену. Похорон відбувся в неділю, 11-го грудня 1955 р., в Католицькій Церкві Сош. св. Духа в Савт Дірфілд, Масс. Похоронено на параф. Цвинтарі Сош. св. Духа в Савт Дірфілд, Масс., при участи Родини і членів Т-ва і Знайомих. — В. Й П.!

Ол. Сельський, секр.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової клішi, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3595. Використовує нагоду.

— Розкажіть мені докладно, — попросив Тарзан. — Вони спровадили дикого бика з Еспанії, — відповів Хозе.

— Всі матадори в Люанді бояться, і Лазар оферує тисячу ескудів тому, хто буде боротися!

— Так я голошуся на добровольця, — сказав Тарзан. — Голт видивився на нього із здивуванням. — Чи ви збожеволіли? Він вас уб'є.